

PROGRAMACIÓN

**XEOGRAFÍA
E
HISTORIA**

CURSO 2020-2021

JESÚS MARTÍN CARRASCO.
XEFE DO DEPARTAMENTO DE XEOGRAFÍA E HISTORIA

ÍNDICE

1- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	4
1.1-. Introducción	
1.2- Contextualización	
2- CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	6
2.1- As competencias clave na materia de xeografía e historia	
2.2- Perfil de área: primeiro ESO	
2.3- Perfil de área: segundo ESO	
2.4- Perfil de área: terceiro ESO	
2.5- Perfil de área: cuarto ESO	
3- OBXECTIVOS.....	31
3.1- Obxectivos da eso	
3.2- concreción dos obxectivos por curso	
4- RELACIÓN ENTRE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. TEMAS TRANSVERSAIS.....	52
4.1- Primeiro da eso.....	52
4.1.1- Contidos.....	
4.1.2- Criterios de avaliación.....	
4.1.3- Estándares de aprendizaxe.....	
4.1.4- Temporalización: unidade – obxectivos – número de sesións – mes.....	
4.1.5- Táboa de relación Contidos - Criterios de avaliacións - Estándares de aprendizaxe – Competencias clave – Grado mínimo de consecución – Peso cualificativo – Procedementos e instrumentos – Temas transversais.....	
4.2- Segundo da eso.....	71
4.2.1- Contidos	
4.2.2- Criterios de avaliacións	
4.2.3- Estándares de aprendizaxe	
4.2.4- Temporalización: unidade – obxectivos – número de sesións – mes	
4.2.5- Táboa de relación Contidos - Criterios de avaliacións - Estándares de aprendizaxe – Competencias clave – Grado mínimo de consecución – Peso cualificativo – Procedementos e instrumentos – Temas transversais	
4.3- Terceiro da eso	96
4.3.1- Contidos	
4.3.2- Criterios de avaliacións	
4.3.3- Estándares de aprendizaxe	
4.3.4- Temporalización: unidade – obxectivos – número de sesións – mes	
4.3.5- Táboa de relación Contidos - Criterios de avaliacións - Estándares de aprendizaxe – Competencias clave – Grado mínimo de consecución – Peso cualificativo – Procedementos e instrumentos – Temas transversais	
4.4- Cuarto da eso	121
4.4.1- Contidos	
4.4.2- Criterios de avaliacións	
4.4.3- Estándares de aprendizaxe	
4.4.4- Temporalización: unidade – obxectivos – número de sesións – mes	
4.4.5- Táboa de relación Contidos - Criterios de avaliacións - Estándares de aprendizaxe – Competencias clave – Grado mínimo de consecución – Peso cualificativo –	

5- METODOLOXÍA.....	151
5.1- Aspectos xerais	
5.2- Estruturas metodolóxicas	
5.3- Exemplo de secuenciación do traballo na aula	
5.4- Outras decisións metodolóxicas	
6- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.....	153
7- CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN.....	154
7.1- Avaliación inicial	
7.2- Avaliación continua	
7.2.1- Procedementos e instrumentos	
7.2.2- Criterios para a corrección de traballos e exames	
7.2.3- Contribución de cada instrumento á nota de avaliación	
7.2.4- Mecanismos de recuperación	
7.3- Avaliación final	
7.4- Avaliación extraordinaria	
8- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.....	157
8.1- Indicadores de logro do proceso de ensino	
8.2- Indicadores de logro da práctica docente	
9- ORGANIZACIÓN DE ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE.....	159
10- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	160
10.1- Medidas ordinarias	
10.2- Medidas extraordinarias	
11- TEMAS TRANSVERSAIS.....	161
12- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.....	162
13- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.	163
13.1- Indicadores para avaliar a programación	
ANEXO I- A OBSERVACIÓN COMO INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN: Exemplos...	165
ANEXO II- TRABALLO “GUÍA DE VIAXE”	167
ANEXOIII- TRABALLO “GUÍA DUN XACEMENTO”	169
ANEXO IV- MODELO DE PROBA INICIAL PARA 3º ESO	170
ANEXO V- INCIDENCIA DA PANDEMIA NO DESENVOLVEMENTO DO CURSO.....	173

1- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

1.1- INTRODUCCIÓN.

Departamento e profesorado:

O Departamento de Xeografía e Historia ten asignadas as seguintes materias: Xeografía e Historia nos 4 cursos (3 horas en cada); e Cultura Clásica en 3º (2 horas).

O Departamento está formado por un profesor, D. Jesús Martín Carrasco, xefe do departamento. Ten asignadas as clases de Xeografía e Historia dos cursos 2º, 3º e e 4º da ESO.

Outro profesorado que ten asignadas horas do departamento son:

Amalia Fernández Prieto: Xeografía e Historia de 1º e Cultura Clásica de 3º.

Normativa:

A programación do departamento de Xeografía e Historia está elaborada a partir das seguintes leis e normativas:

Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).

Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).

Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).

Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9)

Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

1.2- CONTEXTUALIZACIÓN.

O centro:

O CPI Aurelio Marcelino Rey García foi creado segundo a Lei xeral de educación de 1970 para impartir Ensinanza Xeral Básica (EXB). Nun principio, o centro estaba dividido en dous edificios (un deles estaba na praza da feira), en cuxas instalacións se impartía a Educación Prescolar e Ciclo Inicial de EXB mentres que no centro da rúa da Palma, impartíanse o resto dos niveis (Ciclo Medio e Ciclo Superior). Coa entrada en vigor da LOXSE e a ampliación da escolaridade obrigatoria ata os 16 anos, o centro experimentou unha ampliación para acoller a todas as etapas do ensino obrigatorio básico e produciuse a unificación no mesmo centro de todas as etapas que se imparten actualmente. O Decreto 7/1999 creou os CPI, pasando desde entón a denominarse CPI Aurelio Marcelino Rey García. O centro está situado na rúa José Ma Lastra no centro do Concello de Cuntis. Neste curso 2020-2021 o centro conta con 4 aulas de Educación

Infantil, 12 de Educación Primaria e 7 de Educación Secundaria Obrigatoria que conforman un total de 374 alumnos e alumnas, 117 deles na ESO.

O noso centro conta con 44 profesores e profesoras, a maior parte con destino definitivo no centro. Así mesmo, hai un administrativo, un conserxe (que depende administrativamente do Concello de Cuntis), catro persoas encargadas da limpeza (traballadoras por conta allea, froito da contrata feita pola Consellaría), e catro persoas encargadas de servir no comedor (traballadoras por conta allea, froito da contrata feita pola Consellaría).

O alumnado do centro procede tanto das aldeas do municipio como do núcleo urbano do Baño. Así mesmo, o centro tamén acolle alumnado procedente da Escola Unitaria de Arcos de Furcos.

O alumnado que acode a este centro é de extracción socio-económica media e baixa. Hai varios casos de familias moi desfavorecidas, da maioría das cales provén un alumnado con serias dificultades de aprendizaxe, debido, entre outros factores, á situación familiar. Así mesmo, tamén temos un alto número de alumnado procedente de familias desestruturadas que, xunto cos anteriores, conforman a maior parte do alumnado con déficit de éxito escolar. O alumnado de procedencia estranxeira é escaso, mais o que hai intégrase con relativa facilidade.

A lingua de relación e uso diario é maioritariamente o galego aínda que se ten detectado no Plan lingüístico un aumento do uso inicial do castelán nos primeiros grupos de Educación Infantil, así como actitudes e opinións estereotipadas e prexuzosas verbo da súa propia lingua.

A ANPA mantén unha relación estreita coa vida do Centro, tanto á hora de participar activamente nas actividades complementarias e extraescolares desenvolvidas, como á hora de canalizar as propostas e reclamacións das nais e pais.

O equipamento do centro é aceptable para as necesidades do noso departamento, xa que a biblioteca conta cun amplo fondo de libros e enciclopedias relacionados coa xeografía, a historia e a arte, Así mesmo, unha colección destacada de películas en formato dvd con contidos históricos está á nosa disposición.

As aulas de 1º e 2º contan con abalar, mentres que as de 3º e 4º teñen canon e pizarras dixitais.

O alumnado:

O alumnado da ESO distribúese da seguinte maneira:

GRUPO	ALUMNADO	REPETIDORES	ATENCIÓN Á DIVERSIDADE EN XH
1º A	17	0	Protocolo de TDAH: Óscar Cajide Martínez. De 1º ESO; Alberto Torres, de 3º ESO; e Hugo Campos, de 4º ESO
1º B	18	0	
2º A	14	0	Protocolo de Dislexia a Martín Pérez Caeiro. De 1º ESO
2º B	14	0	Recomendacións relativas ao rendemento en persoas con diabetes: Adrián Chayán Durán, de 1º ESO.
3º A	16	0	Reforzo por deficiencia visual: Mohamed Lachhab, de 3º ESO.
3º B	15	0	Reforzo por problemas de mobilidade física: Aitana Zubiri, de 3º ESO.
4º A	23	0	Outros reforzos para o alumnado que o precise despois da avaliación inicial.

2- CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

2.1- AS COMPETENCIAS CLAVE NA MATERIA DE XEOGRAFÍA E HISTORIA

Na área de Xeografía e Historia incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía - cmcct

Esta área, como parte integrante das ciencias sociais, utiliza ferramentas que serven para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto. Polo tanto, estas competencias desenvolveranse co uso de **nocións estatísticas básicas, escalas numéricas e gráficas, operacións matemáticas sinxelas, representacións gráficas, selección de fontes de información, contraste de datos...** En definitiva, o alumnado farase consciente de que os coñecementos matemáticos, científicos e tecnolóxicos teñen unha aplicabilidade real e funcional en moitos aspectos da súa propia realidade, capacitándoo para afrontar e resolver problemas da súa vida cotiá.

Comunicación lingüística - ccl

A materia de Xeografía e Historia intervén no desenvolvemento da competencia lingüística en varios aspectos: en primeiro lugar, a través do coñecemento e o uso correcto do **vocabulario específico da materia**, para construír un discurso preciso e expresalo de xeito oral ou escrito; en segundo lugar, ao utilizar **diferentes variantes do discurso, asociado aos contidos**, en especial, a descrición, a narración e a argumentación; en terceiro lugar, grazas á **lectura comprensiva** e a **interpretación de textos** ou o **comentario de imaxes** para potenciar o uso da linguaxe icónica. Por outra parte, esta materia está intrinsecamente relacionada coa **busca de información**, tanto en fontes orais como escritas, e a propia construción do coñecemento a través dun proceso que vai desde a información ata as interpretacións explicativas. É importante que o correcto uso do vocabulario da materia, adquirido e precisado durante a etapa de secundaria, se afiance e se incorpore á linguaxe habitual do alumnado.

Competencia dixital - cd

A competencia dixital é fundamental para que o alumnado comprenda os fenómenos xeográficos, sociais e culturais e que saiba traballar coa información (obtención, selección, tratamento, análise...), procedente de moi diversas fontes, tanto tradicionais, coma audiovisuais, e dixitais, e non todas co mesmo grao de fiabilidade e obxectividade. Por iso, a información obtida debe ser analizada desde parámetros esixentes, a comparación exhaustiva e crítica das fontes. A **obtención e tratamento dixital da información** require, ademais, unha serie de coñecementos e habilidades que son necesarios para que o alumnado se desenvolva e sexa competente nun ámbito dixital. Do mesmo modo, preténdese que o alumnado **crea contidos dixitais en distintos formatos**, á vez que desenvolve unha actitude responsable respecto ás limitacións e a seguridade do uso das novas tecnoloxías da información.

Conciencia e expresións culturais - ccec

A relevancia dos feitos culturais e artísticos nos contidos desta materia é o que pon de manifesto a importancia desta competencia. O alumnado poderá **coñecer e comprender as obras artísticas e culturais máis significativas na historia da humanidade**. Obxectivo fundamental é que, a través da observación minuciosa da obra artística, **valore e se sensibilice cara a todo o artístico e cultural**. O **interese, aprecio e respecto polo patrimonio cultural e artístico** convértese no elemento fundamental do desenvolvemento desta competencia que permite desenvolver un espírito crítico e facilítalle ao alumnado comprender a relación entre as manifestacións artísticas, os feitos históricos e as sociedades que as crean.

Competencias sociais e cívicas - csc

A competencia social e cívica é primordial para abordar a materia de Xeografía e Historia, xa que comprender a ardua e cambiante realidade social é un dos aspectos

principais dos seus contidos. O **coñecemento de diferentes realidades sociais ao longo do tempo** fai que sexa ineludible a súa comparación coa realidade actual e favorece que o alumnado comprenda que esas realidades se van forxando ao longo do tempo, e que por iso mesmo poden cambiar, polo que debe ser tolerante coas que se producen no seu ámbito e noutros ámbitos diferentes ao seu. O alumnado asimila que vive nunha sociedade cada vez máis plural e globalizada, na que convive con culturas diferentes. Esta competencia permite que o alumnado poña en práctica os coñecementos aprendidos aplicándoos ao seu ámbito social converténdoo nun cidadán activo capaz de darlles resposta aos problemas e fenómenos da súa realidade social interactuando con outras persoas e grupos favorecendo a **tolerancia** e o **respecto** a todos á vez que desenvolve o **talante democrático**

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor - csiee

A **participación activa** do alumnado nos procesos de **toma de decisións** que afecten á súa aprendizaxe, favorecen a toma de conciencia deste no que se refire ao seu protagonismo no seu proceso de ensinanza-aprendizaxe. Trátase de potenciar a súa capacidade de **transformar as súas ideas en accións**, actuando con criterio e determinación, tomando decisións e asumindo os riscos e consecuencias futuras desas decisións. O alumno ou alumna deberá adestrar a **capacidade de liderar con responsabilidade procesos e traballos cooperativos**, actuando con responsabilidade nos seus hábitos cotiáns e o seu ámbito familiar e escolar.

Aprender a aprender – caa

A competencia en aprender a aprender permite que o alumnado dispoña de **habilidades ou de estratexias que lle faciliten a aprendizaxe ao longo da súa vida** (busca, organización e recuperación da información...) e que desenvolva a súa **curiosidade por adquirir novos coñecementos**, capacidades e actitudes que lle permitan desenvolverse e crecer como persoa. Neste sentido, esta materia debe **fomentar no alumnado o desexo de indagar no pasado, no seu ámbito e analizar e interpretar os fenómenos xeográficos, históricos e culturais** para darlles resposta ás formulacións do home, á vez que desenvolve a súa capacidade de aprender a aprender de xeito autónomo e permanente. Presupón tamén que poida adaptarse crítica e reflexivamente aos cambios que poidan producirse na súa vida, é dicir, que lles aplique similares instrumentos aos que empregou na análise da realidade social (histórica e xeográfica) ao longo desta etapa de secundaria obrigatoria.

2.2- PERFIL DE ÁREA: PRIMEIRO ESO

CMCCT

XHB1.1.1. Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta

XHB1.1.2. Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas

XHB1.2.1. Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters

XHB1.3.1. Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas.

XHB1.4.1. Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.

XHB1.4.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas

XHB1.5.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.

XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais

XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.

XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo.

XHB1.8.1. Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo.

XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa

XHB1.9.2. Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.

XHB1.10.1. Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais

XHB1.11.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.

XHB3.6.1. Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.

XHB3.7.1. Distingue etapas dentro da historia antiga.

XHB3.8.1. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB3.13.1. Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.

CCL

XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais

XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.

XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo.

XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa

B1.11.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.

XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un. XHB3.11.1. Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto

XHB3.11.1. Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto

XHB3.13.2. Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto.

CD

XHB1.1.1. Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta

XHB1.1.2. Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas

XHB1.2.1. Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters

XHB1.3.1. Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas.

XHB1.4.1. Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.

XHB1.4.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas

XHB1.5.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.

XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais

XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.

XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo.

XHB1.8.1. Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo.

XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa

XHB1.9.2. Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.

XHB1.10.1. Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais

XHB1.11.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.

CCEC

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado

CSC

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estes restos materiais ou textuais.

XHB3.2.3. Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.

XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.

XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.

XHB3.6.1. Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.

XHB3.7.1. Distingue etapas dentro da historia antiga.

XHB3.8.1. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.

XHB3.9.2. Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela.

XHB3.10.1. Recoñece as funcións dos primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai".

XHB3.12.1. Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos)

XHB3.13.1. Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.

XHB3.13.2. Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto.

CAA

XHB1.1.1. Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta

XHB1.1.2. Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas

XHB1.2.1. Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters

XHB1.3.1. Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas.

XHB1.4.1. Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.

XHB1.4.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas

XHB1.5.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.

XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais

XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.

XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo.

XHB1.8.1. Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo.

XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa

XHB1.9.2. Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente

XHB1.10.1. Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais

XHB3.11.1. Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto

XHB1.11.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.

XHB3.2.3. Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.

XHB3.8.1. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.

XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.

XHB3.9.2. Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela.

XHB3.11.1. Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto

XHB3.12.1. Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos)

XHB3.13.1. Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.

2.3- PERFIL DE ÁREA: SEGUNDO ESO

CMCCT

- XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográfica
- XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego
- XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español
- XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España
- XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego
- XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.
- XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.
- XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes
- XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia
- XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.
- XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.
- XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas
- XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento
- XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea
- XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.
- XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas
- XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.
- XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais
- XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo
- XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica
- XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.
- XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente
- XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita
- XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.
- XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.
- XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes
- XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica
- XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas
- XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.
- XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves

xeográficos

XHB3.9.2. Explica a importancia de Al Andalus na Idade Media

CCL

XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego

XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España

XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.

XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.

XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea

XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.

XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas

XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.

XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais

XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo

XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica

XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.

XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente

XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita

XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.

XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.

XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes

XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica

XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.

XHB3.9.2. Explica a importancia de Al Andalus na Idade Media

XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago

XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.

CD

XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas

XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego

XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español

XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España

XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego

XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.

- XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.
- XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes
- XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia
- XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.
- XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.
- XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas
- XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento
- XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea
- XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.
- XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas
- XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.
- XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais
- XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo
- XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica
- XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.
- XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente
- XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita
- XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.
- XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.
- XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes
- XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica

CCEC

- XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado
- XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.
- XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.
- XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago
- XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.

CSC

- XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas
- XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de

acollemento

XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea

XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.

XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas

XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.

XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais

XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo

XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica

XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.

XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente

XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita

XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.

XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes

XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais

XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade

XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos

XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.

XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.

XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos

XHB3.8.1. Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños

XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.

XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.

XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica

XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago

XHB3.11.1. Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.

XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.

CAA

XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas

XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego

XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español

XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España

XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego

XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.

XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.

XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes

XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia

XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.

XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas

XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento

XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea

XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.

XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas

XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.

XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais

XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo

XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica

XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.

XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente

XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita

XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.

XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.

XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes

XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais

XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.

XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos

XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica

2.4- PERFIL DE ÁREA: TERCEIRO ESO

CMCCT
<p>XHB1.1.1. Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite.</p> <p>XHB1.1.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas.</p> <p>XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos.</p> <p>XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas.</p> <p>XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.</p> <p>XHB2.3.1. Diferencia os sectores económicos europeos.</p> <p>XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.</p> <p>XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el.</p> <p>XHB2.6.1. Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo</p> <p>XHB2.6.2. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.</p> <p>XHB2.6.3. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo.</p> <p>XHB2.6.4. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.</p> <p>XHB2.7.1. Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, utilizando recursos impresos e dixitais.</p> <p>XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.</p> <p>XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.</p> <p>XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.</p> <p>XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.</p> <p>XHB3.8.1. Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época.</p> <p>XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.</p>
CCL
<p>XHB1.1.1. Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite.</p> <p>XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas.</p> <p>XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.</p> <p>XHB2.3.1. Diferencia os diversos sectores económicos europeos</p>

XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.

XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el.

XHB2.8.1. Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados.

XHB2.6.4. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.

XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.

XHB2.10.2. Describe as características do comercio internacional na actualidade.

XHB2.10.3. Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.

XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efectos.

XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega.

XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.

XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.

XHB2.13.1. Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza.

XHB2.13.2. Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos

XHB3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos

XHB3.8.1. Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época.

XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.

XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.

XHB3.12.3. Sopesa iterpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.

CD

XHB1.1.1. Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite.

XHB1.1.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas.

XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos.

XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas

XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.

XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico..

XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave

relacionados con el.

XHB2.6.1. Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo

XHB2.6.2. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.

XHB2.6.3. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo.

XHB2.7.1. Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, utilizando recursos impresos e dixitais.

XHB2.9.1. Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.

XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.

XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efectos.

XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega.

XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.

XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.

CCEC

XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efectos.

XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega.

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado

XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos

XHB3.8.1. Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época.

XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.

CSC

XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos.

XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas

XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.

XHB2.3.1. Diferencia os diversos sectores económicos europeos

XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.

XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el.

XHB2.9.1. Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.

XHB2.10.2. Describe as características do comercio internacional na actualidade.

XHB2.10.3. Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.

XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.

XHB2.13.1. Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza.

XHB2.13.2. Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relacións con factores económicos

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes (restos materiais ou textuais)

XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.

XHB3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

XHB3.6.1. Distingue modos de periodización histórica (Idade Moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo, etc.).

XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos

XHB3.8.1. Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época.

XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.

XHB3.10.1. Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.

XHB3.11.1. Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos

XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.

XHB3.12.2. Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo

XHB3.12.3. Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.

XHB3.13.1. Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos "Trinta Anos".

CSIEE

XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos.

XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.

XHB2.6.2. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no

mundo.

XHB2.6.3. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo.

XHB2.6.4. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.

XHB2.8.1. Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados.

XHB2.9.1. Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.

XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.

XHB2.10.2. Describe as características do comercio internacional na actualidade.

XHB2.10.3. Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.

XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efectos.

XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega.

XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.

XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.

XHB2.13.1. Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza.

XHB2.13.2. Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos

CAA

XHB1.1.1. Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite.

XHB1.1.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas.

XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos.

XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas.

XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.

XHB2.3.1. Diferencia os diversos sectores económicos europeos

XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.

XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el.

XHB2.6.1. Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo

XHB2.6.2. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.

XHB2.6.3. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo.

XHB2.6.4. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.

XHB2.7.1. Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, utilizando recursos impresos e dixitais.

XHB2.8.1. Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados.

XHB2.9.1. Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.

XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.

XHB2.10.2. Describe as características do comercio internacional na actualidade.

XHB2.10.3. Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.

XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efectos.

XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega.

XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.

XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.

XHB2.13.1. Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza.

XHB2.13.2. Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes (restos materiais ou textuais)

XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos

XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.

XHB3.10.1. Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.

XHB3.11.1. Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos

XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.

XHB3.12.3. Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.

XHB3.13.1. Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos "Trinta Anos".

XHB3.6.1. Distingue modos de periodización histórica (Idade Moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo, etc.).

XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos

XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.

XHB3.10.1. Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.

XHB3.11.1. Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos

XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.

XHB3.12.3. Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.

XHB3.13.1. Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos “Trinta Anos”.

2.5- PERFIL DE ÁREA: CUARTO DA ESO.

CMCCT

XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.

XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.

XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflitivo das condicións sociais do proceso de globalización.

XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.

XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.

XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.

CCL

XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.

XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.

XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías.

XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.

XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.

XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.

XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.

XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.

XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.

XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.

XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.

XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.

XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.

XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.

XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.

XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.

XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.

XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.

XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.

XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.

XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.

XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.

XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.

XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.

XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.

XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.

XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam

XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.

XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.

XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.

XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica

XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.

XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.

XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc

XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.

XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización

XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para

presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.
XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.

XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.

CD

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.

CCEC

XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías.

XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.

XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

CSC

XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.

XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.

XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías.

XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.

XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.

XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.

XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.

XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.

XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.

XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.

XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.

XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.

XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.

XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.

XHB3.4.1. Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios

económicos en España.

XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.

XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.

XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.

XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.

XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.

XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.

XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.

XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.

XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.

XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.

XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.

XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.

XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.

XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.

XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.

XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).

XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.

XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.

XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.

XHB6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.

XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.

XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam

XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.

XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).

XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.

XHB7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.

XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.

XHB7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco

XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica

XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época

XHB8.1.2. Comprende os proles e contras do estado do benestar.

XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.

XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.

XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc

XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.

XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización

XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.

XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgúns consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.

XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.

XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.

XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivan á vez en diferentes enclaves xeográficos

XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.

CSIEE

XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.

CAA

XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.

XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.

XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.

XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.

XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.

XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.

XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.

XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.

XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.

XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.

XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.

XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.

XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.

XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.

XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.

XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.

XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.

XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.

XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.

XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.

XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.

XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.

XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.

XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).

XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.

XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a

mundial.

XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.

XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.

XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam

XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).

XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.

XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.

XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica

XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época

XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.

XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.

XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.

XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización

XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflitivo das condicións sociais do proceso de globalización.

XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgúns consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.

XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.

XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.

3- OBXECTIVOS

3.1- OBXECTIVOS DA ESO:

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e a sociedade galegas ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, contribuindo á súa conservación e mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ)Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o)Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3.2- CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS POR CURSO

1º ESO

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política.

B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión.

B3.18. Mundo clásico. Imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores: helenismo.

B3.20. Mundo clásico: orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

B1.1. A Terra: a Terra no Sistema Solar

B1.2. Representación da Terra. Escala e linguaxe cartográfica.

B1.3. Proxeccións e sistemas de coordenadas. Imaxes de satélite e os seus principais usos.

B1.4. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.5. Trazos principais do relevo do mundo. Clima: elementos e factores. Diversidade climática no planeta.

B1.6. Medio físico do mundo e de Europa: relevo e hidrografía.

B1.7. Medio natural europeo: principais trazos.

B1.8. Unidades do relevo do espazo xeográfico europeo.

B1.9. Conxuntos bioclimáticos do espazo xeográfico europeo.

B1.10. Diversidade de espazos naturais europeos.

B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambientais.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan

discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores.

B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización social.

B3.9.3. Prehistoria galega: megalitos e petróglifos.

B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política.

B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión.

B3.18. Mundo clásico. Imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores: helenismo.

B3.20. Mundo clásico: orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.

B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política.

B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión.

B3.18. Mundo clásico. Imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores: helenismo.

B3.20. Mundo clásico: orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

B1.1. A Terra: a Terra no Sistema Solar

B1.2. Representación da Terra. Escala e linguaxe cartográfica.

B1.3. Proxeccións e sistemas de coordenadas. Imaxes de satélite e os seus principais usos.

B1.4. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.5. Trazos principais do relevo do mundo. Clima: elementos e factores. Diversidade climática no planeta.

B1.6. Medio físico do mundo e de Europa: relevo e hidrografía.

B1.7. Medio natural europeo: principais trazos.

B1.8. Unidades do relevo do espazo xeográfico europeo.

B1.9. Conxuntos bioclimáticos do espazo xeográfico europeo.

B1.10. Diversidade de espazos naturais europeos.

B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambientais.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

B1.1. A Terra: a Terra no Sistema Solar
B1.2. Representación da Terra. Escala e linguaxe cartográfica.
B1.3. Proxeccións e sistemas de coordenadas. Imaxes de satélite e os seus principais usos.
B1.4. Localización. Latitude e lonxitude.
B1.5. Trazos principais do relevo do mundo. Clima: elementos e factores. Diversidade climática no planeta.
B1.6. Medio físico do mundo e de Europa: relevo e hidrografía.
B1.7. Medio natural europeo: principais trazos.
B1.8. Unidades do relevo do espazo xeográfico europeo.
B1.9. Conxuntos bioclimáticos do espazo xeográfico europeo.
B1.10. Diversidade de espazos naturais europeos.
B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambientais.
B3.4. Tempo histórico.
B3.6. Evolución das especies e a hominización.
B3.7. Periodización da Prehistoria e a Idade Antiga.
B3.8. Prehistoria e Idade Antiga: visión global.
B3.13. Idade Antiga: historia de Exipto.
B3.19. Mundo clásico. Grecia e o helenismo: arte, ciencia, teatro e filosofía.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

B1.1. A Terra: a Terra no Sistema Solar
B1.2. Representación da Terra. Escala e linguaxe cartográfica.
B1.3. Proxeccións e sistemas de coordenadas. Imaxes de satélite e os seus principais usos.
B1.4. Localización. Latitude e lonxitude.
B1.5. Trazos principais do relevo do mundo. Clima: elementos e factores. Diversidade climática no planeta.
B1.6. Medio físico do mundo e de Europa: relevo e hidrografía.
B1.7. Medio natural europeo: principais trazos.
B1.8. Unidades do relevo do espazo xeográfico europeo.
B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambientais.
B3.8. Prehistoria e Idade Antiga: visión global.
B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores.
B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización social.
B3.9.3. Prehistoria galega: megalitos e petróglifos.
B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política.
B3.12. Idade Antiga: invención da escritura.

- B3.13. Idade Antiga: historia de Exipto.
- B3.14. Idade Antiga: relixión exipcia.
- B3.15. Idade Antiga: arte en Mesopotamia e Exipto.
- B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión.
- B3.17. Mundo clásico. Grecia: expansión comercial e política das polis gregas.
- B3.18. Mundo clásico. Imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores: helenismo.
- B3.19. Mundo clásico. Grecia e o helenismo: arte, ciencia, teatro e filosofía.
- B3.20. Mundo clásico: orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo.
- B3.21. Mundo clásico. Arte romana: arquitectura, escultura e pintura.
- B3.22. Península Ibérica: pobos prerromanos; Hispania romana; Gallaecia. Proceso de romanización. A cidade e o campo.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.

- B1.5. Trazos principais do relevo do mundo. Clima: elementos e factores. Diversidade climática no planeta.
- B1.6. Medio físico do mundo e de Europa: relevo e hidrografía.
- B1.7. Medio natural europeo: principais trazos.
- B1.9. Conxuntos bioclimáticos do espazo xeográfico europeo.
- B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambientais.
- B3.5. Vocabulario histórico e artístico.
- B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores.
- B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización social.
- B3.9.3. Prehistoria galega: megalitos e petróglifos.
- B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política.
- B3.12. Idade Antiga: invención da escritura.
- B3.13. Idade Antiga: historia de Exipto.
- B3.14. Idade Antiga: relixión exipcia.
- B3.15. Idade Antiga: arte en Mesopotamia e Exipto.
- B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión.
- B3.19. Mundo clásico. Grecia e o helenismo: arte, ciencia, teatro e filosofía.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e a sociedade galegas ou a outras culturas do mundo.

- B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia.
- B3.2. Fontes históricas.

B3.3. Cambio e continuidade.

B3.4. Tempo histórico.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.6. Evolución das especies e a hominización

B3.7. Periodización da Prehistoria e a Idade Antiga.

B3.8. Prehistoria e Idade Antiga: visión global.

B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores.

B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización social.

B3.9.3. Prehistoria galega: megalitos e petróglifos.

B3.10. Aparición dos ritos: restos materiais e artísticos; pintura e escultura.

B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política.

B3.12. Idade Antiga: invención da escritura.

B3.13. Idade Antiga: historia de Exipto.

B3.14. Idade Antiga: relixión exipcia.

B3.15. Idade Antiga: arte en Mesopotamia e Exipto.

B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión.

B3.17. Mundo clásico. Grecia: expansión comercial e política das polis gregas.

B3.18. Mundo clásico. Imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores: helenismo.

B3.19. Mundo clásico. Grecia e o helenismo: arte, ciencia, teatro e filosofía.

B3.20. Mundo clásico: orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo.

B3.21. Mundo clásico. Arte romana: arquitectura, escultura e pintura.

B3.22. Península Ibérica: pobos prerromanos; Hispania romana; Gallaecia. Proceso de romanización. A cidade e o campo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, contribuíndo á súa conservación e mellora.

B1.7. Medio natural europeo: principais trazos.

B1.9. Conxuntos bioclimáticos do espazo xeográfico europeo.

B1.10. Diversidade de espazos naturais europeos.

B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambientais.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores.

B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización social.

B3.9.3. Prehistoria galega: megalitos e petróglifos.

B3.10. Aparición dos ritos: restos materiais e artísticos; pintura e escultura.

B3.19. Mundo clásico. Grecia e o helenismo: arte, ciencia, teatro e filosofía.

B3.21. Mundo clásico. Arte romana: arquitectura, escultura e pintura.

B3.22. Península Ibérica: pobos prerromanos; Hispania romana; Gallaecia. Proceso de romanización. A cidade e o campo.

ñ)Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia.

B3.2. Fontes históricas.

B3.3. Cambio e continuidade.

B3.4. Tempo histórico.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores.

B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización social.

B3.9.3. Prehistoria galega: megalitos e petróglifos.

B3.21. Mundo clásico. Arte romana: arquitectura, escultura e pintura.

2º ESO

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.

B3.8. Feudalismo.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia.

- B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.
- B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.
- B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.
- B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia.
- B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.
- B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.
- B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.
- B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.
- B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.
- B2.5. Proceso de urbanización no planeta.
- B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.
- B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.
- B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.
- B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.
- B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

- B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.
- B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.
- B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.
- B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.
- B2.5. Proceso de urbanización no planeta.
- B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.
- B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.
- B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.
- B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.
- B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.
- B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.
- B3.8. Feudalismo.
- B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.

- B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.
- B3.8. Feudalismo.
- B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia.

B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.

B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia.

B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.

B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia

B3.4. Tempo histórico.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia.

B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.

B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

B3.2. Fontes históricas.

B3.6. Idade Media: concepto e as subetapas (alta, plena e baixa Idade Media).

B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.

B3.8. Feudalismo.

B3.10. Reconquista e repoboación.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia.

B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.

B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos

cristiáns.

B3.10. Reconquista e repoboación.

B3.12. Arte románica, gótica e islámica.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e a sociedade galegas ou a outras culturas do mundo.

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia

B3.2. Fontes históricas.

B3.3. Cambio e continuidade.

B3.4. Tempo histórico.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.6. Idade Media: concepto e as subetapas (alta, plena e baixa Idade Media).

B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.

B3.8. Feudalismo.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

B3.10. Reconquista e repoboación.

B3.11. Expansión comercial europea e recuperación das cidades. Crise da baixa Idade Media: a 'Peste Negra' e as súas consecuencias.

B3.12. Arte románica, gótica e islámica.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, contribuíndo á súa conservación e mellora.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

B3.10. Reconquista e repoboación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.
B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.
B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.
B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.
B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.
B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia
B3.2. Fontes históricas.
B3.3. Cambio e continuidade.
B3.4. Tempo histórico.
B3.5. Vocabulario histórico e artístico.
B3.12. Arte románica, gótica e islámica.

3º ESO

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

B2.1. Organización política e territorial de España e Europa.
B3.10. Estado moderno: monarquías autoritarias, parlamentarias e absolutas.
B3.11. Monarquías modernas: unión dinástica de Castela e Aragón. Posición de Galicia.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

B1.1. Localización: latitude e lonxitude.
B2.1. Organización política e territorial de España e Europa.
B2.2. Sectores de actividade económica.
B2.3. Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia.
B2.4. Sistemas económicos do mundo
B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.
B2.6. Recursos naturais e actividades agrarias.
B2.7. Pesca: tipos e problemática.
B2.8. Sector industrial.
B2.9. Actividades terciarias: transporte.
B2.10. Actividades terciarias: comercio.
B2.11. Actividades terciarias: Turismo.
B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia

contra a muller.

B2.3. Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia.

B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.

B2.7. Pesca: tipos e problemática.

B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa.

B2.13. Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.

B2.13. Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema.

B3.10. Estado moderno: monarquías autoritarias, parlamentarias e absolutas.

B3.11. Monarquías modernas: unión dinástica de Castela e Aragón. Posición de Galicia.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

B1.1. Localización: latitude e lonxitude

B2.1. Organización política e territorial de España e Europa.

B2.2. Sectores de actividade económica.

B2.3. Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia.

B2.4. Sistemas económicos do mundo

B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.

B2.6. Recursos naturais e actividades agrarias.

B2.7. Pesca: tipos e problemática.

B2.8. Sector industrial.

B2.9. Actividades terciarias: transporte.

B2.10. Actividades terciarias: comercio.

B2.11. Actividades terciarias: Turismo.

B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa.

B2.13. Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

B1.1. Localización: latitude e lonxitude

B2.1. Organización política e territorial de España e Europa.

B2.2. Sectores de actividade económica.

B2.3. Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia.

B2.4. Sistemas económicos do mundo

B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.

B2.6. Recursos naturais e actividades agrarias.

B2.7. Pesca: tipos e problemática.

B2.8. Sector industrial.

B2.9. Actividades terciarias: transporte.

B2.10. Actividades terciarias: comercio.

B2.11. Actividades terciarias: Turismo.

B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa.

B2.13. Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema.
B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia.
B3.4. Tempo histórico.
B3.7. Renacemento e Humanismo: influencia posterior.
B3.12. Descubrimentos xeográficos: Castela e Portugal. Conquista e colonización de América.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

B1.1. Localización: latitude e lonxitude
B2.1. Organización política e territorial de España e Europa.
B2.2. Sectores de actividade económica.
B2.3. Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia.
B2.4. Sistemas económicos do mundo
B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.
B2.6. Recursos naturais e actividades agrarias.
B2.7. Pesca: tipos e problemática.
B2.8. Sector industrial.
B2.9. Actividades terciarias: transporte.
B2.10. Actividades terciarias: comercio.
B2.11. Actividades terciarias: Turismo.
B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa.
B2.13. Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema.
B3.6. Idade Moderna: concepto e datación.
B3.7. Renacemento e Humanismo: influencia posterior.
B3.10. Estado moderno: monarquías autoritarias, parlamentarias e absolutas.
B3.11. Monarquías modernas: unión dinástica de Castela e Aragón. Posición de Galicia.
B3.12. Descubrimentos xeográficos: Castela e Portugal. Conquista e colonización de América.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.

B1.1. Localización: latitude e lonxitude
B2.1. Organización política e territorial de España e Europa.
B2.2. Sectores de actividade económica.
B2.3. Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia.
B2.4. Sistemas económicos do mundo
B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.
B2.6. Recursos naturais e actividades agrarias.
B2.7. Pesca: tipos e problemática.
B2.8. Sector industrial.
B2.9. Actividades terciarias: transporte.
B2.10. Actividades terciarias: comercio.
B2.11. Actividades terciarias: Turismo.
B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa.
B2.13. Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema.
B3.2. Fontes históricas.
B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.7. Renacemento e Humanismo: influencia posterior.
B3.9. Principais manifestacións da cultura dos séculos XVI e XVII.
B3.12. Descubrimentos xeográficos: Castela e Portugal. Conquista e colonización de América.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e a sociedade galegas ou a outras culturas do mundo.

B2.1. Organización política e territorial de España e Europa.
B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.
B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia.
B3.2. Fontes históricas.
B3.3. Cambio e continuidade.
B3.4. Tempo histórico.
B3.5. Vocabulario histórico e artístico.
B3.6. Idade Moderna: concepto e datación.
B3.7. Renacemento e Humanismo: influencia posterior.
B3.8. Arte renacentista e barroca.
B3.9. Principais manifestacións da cultura dos séculos XVI e XVII.
B3.10. Estado moderno: monarquías autoritarias, parlamentarias e absolutas.
B3.11. Monarquías modernas: unión dinástica de Castela e Aragón. Posición de Galicia.
B3.12. Descubrimentos xeográficos: Castela e Portugal. Conquista e colonización de América.
B3.13. Os conflitos europeos nos séculos XVI e XVII a través das políticas dos Austrias: Reforma, Contrarreforma e guerras de relixión; loita pola hexemonía e guerra dos Trinta Anos.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, contribuíndo á súa conservación e mellora.

B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.
B2.7. Pesca: tipos e problemática.
B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa.
B3.12. Descubrimentos xeográficos: Castela e Portugal. Conquista e colonización de América.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

B3.7. Renacemento e Humanismo: influencia posterior.
B3.8. Arte renacentista e barroca.
B3.9. Principais manifestacións da cultura dos séculos XVI e XVII.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade

lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia.

B3.2. Fontes históricas.

B3.3. Cambio e continuidade.

B3.4. Tempo histórico.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.8. Arte renacentista e barroca.

B3.9. Principais manifestacións da cultura dos séculos XVI e XVII.

4º ESO

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización)

B4.4. Revolución Rusa.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra Civil.

B6.3. O Holocausto.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.

B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das

minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización)

B4.4. Revolución Rusa.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra Civil.

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización)

B4.4. Revolución Rusa.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra Civil.

B6.3. O Holocausto.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.

B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

B9.1. A globalización económica: concepto e características.

B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.

B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

B1.2. Ilustración.

B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII

B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.

B7.2. Crise do petróleo (1973).

B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.

B10.2. Cambio e continuidade.

B10.3. Tempo histórico.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.

B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.

B3.5. A ciencia no século XIX.

B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.

B4.2. Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.

B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial.

B4.4. Revolución Rusa.

B4.5. A arte no século XIX.

B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.

B5.3. II República española e a Guerra Civil.

B6.1. Orixes da II Guerra Mundial.

B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.

B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.2. Crise do petróleo (1973).

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.

B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).
B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.
B9.1. A globalización económica: concepto e características.
B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.
B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.
B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.
B1.2. Ilustración.
B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.
B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español
B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.
B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.
B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).
B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.
B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial.
B4.4. Revolución Rusa.
B4.5. A arte no século XIX.
B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.
B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.
B5.3. II República española e a Guerra Civil
B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.
B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.
B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.
B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".
B7.2. Crise do petróleo (1973).
B7.3. Ditadura de Franco en España.
B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.
B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).
B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.
B9.1. A globalización económica: concepto e características.
B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.
B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito
B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía.
B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea.

I) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e a sociedade galegas ou a outras culturas do mundo.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B1.2. Ilustración.

B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.

B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).

B3.4. Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito ou fracaso?

B3.5. A ciencia no século XIX.

B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.

B4.2. Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.

B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial.

B4.4. Revolución Rusa.

B4.5. A arte no século XIX.

B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra Civil.

B6.1. Orixes da II Guerra Mundial.

B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.

B6.3. O Holocausto.

B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.2. Crise do petróleo (1973).

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.

B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.

B9.1. A globalización económica: concepto e características.

B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.

B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía.

B10.2. Cambio e continuidade.

B10.3. Tempo histórico.

B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, contribuíndo á súa conservación e mellora.

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).

B3.5. A ciencia no século XIX.

B7.2. Crise do petróleo (1973).

B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

B1.2. Ilustración.

B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII.

B4.5. A arte no século XIX.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B1.2. Ilustración.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.4. Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito ou fracaso?

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía.

B10.2. Cambio e continuidade.

B10.3. Tempo histórico.

B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea.

4- RELACIÓN ENTRE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. TEMAS TRANSVERSAIS.

4.1- PRIMEIRO DA ESO

4.1.1- CONTIDOS

Bloque 1. O medio físico

B1.1. A Terra: a Terra no Sistema Solar.

B1.2. Representación da Terra. Escala e linguaxe cartográfica.

B1.3. Proxeccións e sistemas de coordenadas. Imaxes de satélite e os seus principais usos.

B1.4. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.5. Trazos principais do relevo do mundo. Clima: elementos e factores. Diversidade climática no planeta.

B1.6. Medio físico do mundo e de Europa: relevo e hidrografía.

B1.7. Medio natural europeo: principais trazos.

B1.8. Unidades do relevo do espazo xeográfico europeo.

B1.9. Conxuntos bioclimáticos do espazo xeográfico europeo.

B1.10. Diversidade de espazos naturais europeos.

B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambiental.

Bloque 3. A Historia

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia.

B3.2. Fontes históricas.

B3.3. Cambio e continuidade.

B3.4. Tempo histórico.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.6. Evolución das especies e a hominización.

B3.7. Periodización da Prehistoria e a Idade Antiga.

B3.8. Prehistoria e Idade Antiga: visión global.

B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores.

B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización social.

B3.9.3. Prehistoria galega: megálitos e petróglifos.

B3.10. Aparición dos ritos: restos materiais e artísticos; pintura e escultura.

B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política.

B3.12. Idade Antiga: invención da escritura.

B3.13. Idade Antiga: historia de Exipto.

B3.14. Idade Antiga: relixión exipcia.

B3.15. Idade Antiga: arte en Mesopotamia e Exipto.

B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión.

B3.17. Mundo clásico. Grecia: expansión comercial e política das polis gregas.

B3.18. Mundo clásico. Imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores: helenismo.

B3.19. Mundo clásico. Grecia e o helenismo: arte, ciencia, teatro e filosofía.

B3.20. Mundo clásico: orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo.

B3.21. Mundo clásico. Arte romana: arquitectura, escultura e pintura.

B3.22. Península Ibérica: pobos prerromanos; Hispania romana; Gallaecia. Proceso de romanización. A cidade e o campo.

4.1.2- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O medio Físico

B1.1. Coñecer o Sistema Solar e establecer as relacións entre os movementos da terra e a existencia das estacións e do día e da noite, e comprender a súa importancia na distribución dos climas e da Biota.

B1.2. Identificar e distinguir os sistemas de representación cartográfica, en soporte analóxico e dixital, e as súas escalas

B1.3. Analizar e identificar o mapa, e coñecer as imaxes de satélite e os seus usos principais.

B1.4. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas.

B1.5. Localizar no mapamundi físico as principais unidades do relevo mundiais, os grandes ríos e as grandes zonas climáticas, e identificar as súas características.

B1.6. Ter unha visión global do medio físico europeo e mundial, e das súas características xerais.

B1.7. Ser capaz de describir as peculiaridades do medio físico europeo.

B1.8. Situar no mapa de Europa as unidades e os elementos principais do relevo continental.

B1.9. Coñecer, comparar e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico europeo.

B1.10. Coñecer os principais espazos naturais do noso continente.

B1.11. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente e as súas consecuencias.

Bloque 3. A Historia

B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.

B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.

B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.

B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).

B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

B3.6. Entender o proceso de hominización.

B3.7. Datar a Prehistoria e a Idade Antiga, e distinguir a escala temporal de etapas coma estas.

B3.8. Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e os acontecementos históricos máis relevantes da Prehistoria e da Idade Antiga, para adquirir unha perspectiva global da súa evolución.

B3.9. Coñecer as características da vida humana correspondentes aos dous períodos en que se divide a Prehistoria: Paleolítico e Neolítico.

B3.10. Identificar os primeiros ritos relixiosos.

B3.11. Coñecer algunhas características da vida humana neste período, así como o establecemento e a difusión de diferentes culturas urbanas, despois do neolítico.

- B3.12. Recoñecer a importancia do descubrimento da escritura.
- B3.13. Explicar as etapas en que se divide a historia de Exipto.
- B3.14. Identificar as principais características da relixión exipcia.
- B3.15. Localizar e describir algúns exemplos arquitectónicos de Exipto e de Mesopotamia.
- B3.16. Coñecer os trazos principais das polis gregas e a transcendencia do concepto de democracia.
- B3.17. Entender a transcendencia do concepto de colonización.
- B3.18. Distinguir entre o sistema político grego e o helenístico.
- B3.19. Entender o alcance do clásico na arte e na cultura occidentais.
- B3.20. Caracterizar os trazos principais da sociedade, a economía e a cultura romanas, e recoñecer os conceptos de cambio e continuidade na historia da Roma antiga.
- B3.21. Identificar e describir os trazos característicos de obras da arte grega e romana, diferenciando entre os que son específicos.
- B3.22. Establecer conexións entre o pasado da Hispania romana e o presente.

4.1.3- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Bloque 1. O medio Físico

- XHB1.1.1. Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta.
- XHB1.1.2. Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas.
- XHB1.2.1. Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator cunha de Peters.
- XHB1.3.1. Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas.
- XHB1.4.1. Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.
- XHB1.4.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas.
- XHB1.5.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.
- XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais.
- XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.
- XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo.
- XHB1.8.1. Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo.
- XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa.
- XHB1.9.2. Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.
- XHB1.10.1. Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais.
- XHB1.11.1. Realiza buscas en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

Bloque 3. A Historia

- XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.
- XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.

XHB3.2.3. Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.

XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.

XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.

XHB3.6.1. Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.

XHB3.7.1. Distingue etapas dentro da historia antiga.

XHB3.8.1. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.

XHB3.9.2. Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela.

XHB3.10.1. Recoñece as funcións dos primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai".

XHB3.11.1. Describe formas de organización socioeconómica e política, noticias ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto.

XHB3.12.1. Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos).

XHB3.13.1. Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.

XHB3.13.2. Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto.

XHB3.14.1. Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.

XHB3.14.2. Realiza un mapa conceptual cos principais deuses do panteón exipcio.

XHB3.15.1. Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica.

XHB3.16.1. Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos

XHB3.16.2. Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais.

XHB3.17.1. Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo

XHB3.18.1. Elabora un mapa do imperio de Alexandre.

XHB3.18.2. Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno.

XHB3.19.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.

XHB3.19.2. Dá exemplos representativos das áreas do saber grego, e discute por que se considera que a cultura europea parte da Grecia clásica.

XHB3.20.1. Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma.

XHB3.20.2. Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida republicanas e as do imperio na Roma antiga.

XHB3.21.1. Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana.

XHB3.22.1. Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana.

XHB3.22.2. Analiza exemplos do legado romano que se conservan na actualidade.

XHB3.22.3. Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.

4.1.4- TEMPORALIZACIÓN

UNIDADE	SESIÓNS
PRIMEIRA AVALIACIÓN	
1--A TERRA E A SÚA REPRESENTACIÓN	16
2--O RELEVO TERRESTRE	15
3--AS AUGAS	15
SEGUNDA AVALIACIÓN	
4--O CLIMA	14
5--AS PAISAXES DA TERRA	14
6--A PREHISTORIA	15
TERCEIRA AVALIACIÓN	
7--AS CIVILIZACIÓNS FLUVIAIS: MESOPOTAMIA E EXIPTO	12
8--A CIVILIZACIÓN GREGA	12
9--A CIVILIZACIÓN ROMANA	12
10--OS TERRITORIOS DE ESPAÑA E DE GALICIA NA ANTIGÜEDAD	12

4.1.5- TÁBOA DE RELACIÓN CONTIDOS - CRITERIOS DE AVALIACIÓNS - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE – COMPETENCIAS CLAVE – GRADO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN – PESO CUALIFICATIVO – PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS – TEMAS TRANSVERSAIS

PRIMEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 1: A TERRA E A SÚA REPRESENTACIÓN

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B1.1	B1.1	B1.1.1	CAA, CMCCT, CD	Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta.	50 Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo de clase	X	X				
		B1.1.2	CAA, CMCCT, CD	Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas				X		
B1.2	B1.2	B1.2.1	CAA, CMCCT, CD	Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters.	50 Clasifica e distingue proxeccións	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
B1.3	B1.3	B1.3.1	CAA, CMCCT, CD	Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
B1.4	B1.4	B1.4.1	CAA, CMCCT, CD	Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
		B1.4.2	CAA, CMCCT, CD	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		

UNIDADE 2- O RELEVO TERRESTRE

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B1.4	B1.4	B1.4.1	CAA, CMCCT, CD	Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
		B1.4.2	CAA, CMCCT, CD	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X	X	
B1.5	B1.5	B1.5.1	CAA, CMCCT, CD	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
B15.0.11	B1.1.1	B1.11.1	CAA, CMCCT, CD, CCL	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	50 Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X	X

UNIDADE 3- AS AUGAS

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B1.6	B1.6	B1.6.1	CAA, CMCCT, CD, CCL	Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais.	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
B1.7	B1.7	B1.7.1	CAA, CMCCT, CD, CCL	Explica as características xerais do relevo europeo	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				
B1.8	B1.8	B1.8.1	CAA, CMCCT, CD, CCLD	Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo.	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
B1.11	B1.11	B1.11.1	CAA, CMCCT, CD, CCL	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	50 Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X	X

SEGUNDA AVALIACIÓN

UNIDADE 4- O CLIMA

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B1.6	B1.6	B1.6.2	CAA, CMCCT, CD, CCL	Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de climogramas			X	X	X		
B1.9	B1.9	B1.9.1	CAA, CMCCT, CD, CCL	Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa.	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas		X	X	X			
		B1.9.2	CAA, CMCCT, CD	Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X				
B1.11	B1.11	B1.11.1	CAA, CMCCT, CD, CCL	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles	50 Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X	X	X

UNIDADE 5- AS PAISAXES DA TERRA

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B1.4	B1.4	B1.4.1	CAA, CMCCT, CD	Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
B1.6	B1.6	B1.6.2	CAA, CMCCT, CD, CCL	Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de climogramas			X	X	X	
B1.9	B1.9	B1.9.1	CAA, CMCCT, CD, CCL	Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
		B1.9.2	CAA, CMCCT, CD	Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
B1.10	B1.10	B1.10.1	CAA, CMCCT, CD	Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais.	50 Localiza en imaxes de satélite de Europa algúns espazos naturais.	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas			X	X		
B1.11	B1.11	B1.11.1	CAA, CMCCT, CD, CCL	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	50 Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X	X

UNIDADE 6- A PREHISTORIA

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.2	B3.2	B3.2.2	CSC, CAA	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.	50 Comprende que é unha fonte histórica	8	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X						
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC, CMCC T	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos			X	X	X		
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC, CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza algúns termos do vocabulario histórico e artístico para cada época.	8	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.6	B3.6	B3.6.1	CSC, CMCC T	Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X					
B3.7	B3.7	B3.7.1	CSC, CMCC T	Distingue etapas dentro da historia antiga.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X					X
B3.8	B3.8	B3.8.1	CSC, CMCC T, CAA	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes e mapas históricos			X	X	X		
B3.9	B3.9	B3.9.1	CSC, CCL, CAA	Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X				X	
		B3.9.2	CSC, CAA	Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X		X			X

B3.10	B3.10	B3.10.1	CSC, CCEC	Recoñece as funcións dos primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai".	50 Recoñece os primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai".	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X		X		X	
B3.12	B3.12	B3.12.1	CSC, CAA	Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos).	50 Recoñece fontes prehistóricas e as fontes históricas.	8	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X		X	X		

TERCEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 7- AS CIVILIZACIÓNS FLUVIAIS: MESOPOTAMIA E EXIPTO

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.2	B3.2	B3.2.1	CSC, CAA	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas	50 Identifica dúas clases de fontes históricas	7	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X	X	X		
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC, CMCC T	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X	X	X		
B3.4	B3.4	B3.4.1	CSC, CMCC T	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos	50 Identifica as diferentes culturas	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X					
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC, CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza algúns termos do vocabulario histórico e artístico para cada época.	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X				
B3.7	B3.7	B3.7.1	CSC, CMCC T	Distingue etapas dentro da historia antiga.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X			X		
B3.11	B3.11	B3.11.1	CSC, CAA, CCL	Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X	X			
B3.12	B3.12	B3.12.1	CSC, CAA	Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos)	50 Identifica fontes prehistóricas e históricas	7	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X					

B3.13	B3.13	B3.13.1	CSC, CMCC, T, CAA	Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X	X		
		B3.13.2	CSC, CCL	Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X				
B3.14	B3.14	B3.14.1	CSCC, CCEC, CCL	Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.	50 Identifica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.	7	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X			
		B3.14.2	CSCC, CCEC, CAA	Realiza un mapa conceptual cos principais deuses do panteón exipcio.	50 Recoñece cos principais deuses do panteón exipcio.	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas conceptuais	X		X		
B3.15	B3.15	B3.15.1	CSCC, CCEC, CAA	Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X		X	X	

UNIDADE 8- A CIVILIZACIÓN GREGA

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.2	B3.2	B3.2.3	CSC, CAA	Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	50 Realiza lectura comprensiva de dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Análise de textos	X						
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC, CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza algúns termos do vocabulario histórico e artístico para cada época.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.16	B3.16	B3.16.1	CSC, CAA	Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos	50 Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Análise de textos	X		X	X			
		B3.16.2	CSC, CLC, CAA	Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais.	100	12,5	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X					X
B3.17	B3.17	B3.17.1	CSC, CAA	Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo	50 Localiza nun mapa histórico algunhas colonias gregas do Mediterráneo	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X		X	X			
B3.18	B3.18	B3.18.1	CSC, CAA	Elabora un mapa do imperio de Alexandre.	100	12,5	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas		X		X			

		B3.18.2	CSC, CAA	Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno.	100	12,5	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X				
B3.19	B3.19	B3.19.1	CSC, CCEC, CCL	Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.	100	12,5	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X				
		B3.19.2	CSC, CCEC, CMCCT , CLC, CAA	Dá exemplos representativos das áreas do saber grego, e discute por que se considera que a cultura europea parte da Grecia clásica.	50 Dá exemplos representativos das áreas do saber grego	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X		X		X

UNIDADE 9- A CIVILIZACIÓN ROMANA

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC, CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais que son herdanza do pasado.	11	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X		X	X			
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC, CMCC T	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes	11	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X		X			
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC, CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza algúns termos do vocabulario histórico e artístico para cada época.	11	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.20	B3.20	B3.20.1	CSC, CAA	Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas		X					
		B3.20.2	CSC, CAA	Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida republicanas e as do imperio na Roma antiga	50 Nomea as características das formas de vida na república e no imperio	11	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de esquemas	X			X			
B3.21	B3.21	B3.21.1	CSC, CCEC, CAA	Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de obras de arte	X	X					
B3.22	B3.22	B3.22.2	CSC, CCEC, CAA	Analiza exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade.	50 Identifica exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade.	11	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X	X				

		B3.22.3	CSC, CCEC	Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X					X
--	--	---------	--------------	---	-----	----	--	---	--	--	--	--	---

UNIDADE 10- OS TERRITORIOS DE ESPAÑA E DE GALICIA NA ANTIGÜEDAD

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC, CCE C	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais que son herdanza do pasado.	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X						
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC, CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X	X				
B3.4	B3.4	B3.4.1	CSC, CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos	50 Identifica as diferentes culturas	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas				X			X
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC, CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza algúns termos do vocabulario histórico e artístico para cada época.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.17	B3.17	B3.17.1	CSC, CAA	Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X		X	X			
B3.22	B3.22	B3.22.1	CSC, CAA	Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X				X		X
		B3.22.3	CSC, CCE C	Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X		X			X

4.2- SEGUNDO DA ESO

4.2.1- CONTIDOS

Bloque 1. O medio físico

B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia.

B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

Bloque 2. O espazo humano

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.

B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

Bloque 3. A historia

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia

B3.2. Fontes históricas.

B3.3. Cambio e continuidade.

B3.4. Tempo histórico.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.6. Idade Media: concepto e as subetapas (alta, plena e baixa Idade Media).

B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.

B3.8. Feudalismo.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

B3.10. Reconquista e repoboación.

B3.11. Expansión comercial europea e recuperación das cidades. Crise da baixa Idade Media: a 'Peste Negra' e as súas consecuencias.

B3.12. Arte románica, gótica e islámica.

4.2.2- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O medio físico

B1.1. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou nunha imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas.

B1.2. Ter unha visión global do medio físico de España e de Galicia, e das súas características xerais.

B1.3. Situar no mapa de España as unidades e os elementos principais do relevo peninsular, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.

B1.4. Situar no mapa de Galicia as unidades e os elementos principais do relevo, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.

- B1.5. Coñecer e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico español e galego.
- B1.6. Coñecer os principais espazos naturais de España e de Galicia.
- B1.7. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente español e galego, e as súas consecuencias.

Bloque 2. O espazo humano

- B2.1. Comentar a información en mapas do mundo sobre a densidade de poboación e as migracións.
- B2.2. Analizar a poboación europea no relativo á súa distribución, evolución e dinámica, e ás súas migracións e políticas de poboación.
- B2.3. Analizar as características da poboación española, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios.
- B2.4. Analiza as características da poboación de Galicia, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios
- B2.5. Sinalar nun mapamundi as grandes áreas urbanas, e identificar e comentar o papel das cidades mundiais como dinamizadoras da economía das súas rexións.
- B2.6. Comprender o proceso de urbanización, os seus proles e os seus contras en Europa.
- B2.7. Recoñecer as características das cidades españolas e galegas, e as formas de ocupación do espazo urbano.
- B2.8. Coñecer os principais espazos naturais protexidos a nivel peninsular e insular.
- B2.9. Identificar as principais paisaxes humanizadas españolas e galegas, e identificalas por comunidades autónomas.
- B2.10. Coñecer e analizar os problemas e os retos ambientais que afronta España, a súa orixe e as posibles vías para afrontar estes problemas.

Bloque 3. A historia

- B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.
- B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.
- B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.
- B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).
- B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.
- B3.6. Caracterizar a alta Idade Media en Europa e recoñecer a dificultade da falta de fontes históricas neste período.
- B3.7. Describir a nova situación económica, social e política dos reinos xermánicos.
- B3.8. Explicar a organización feudal e as súas consecuencias.
- B3.9. Analizar a evolución dos reinos cristiáns e musulmáns, nos seus aspectos socioeconómicos, políticos e culturais.
- B3.10. Entender o proceso das conquistas e a repoboación dos reinos cristiáns na Península Ibérica e as súas relacións con Al-Andalus.
- B3.11. Entender o concepto de crise e as súas consecuencias económicas e sociais.
- B3.12. Comprender as características e as funcións da arte na Idade Media.

4.2.3- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

Bloque 1. O medio físico

- XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas.
- XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.
- XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.
- XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.
- XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego.
- XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.
- XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.
- XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.
- XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.
- XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.
- XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

Bloque 2. O espazo humano

- XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas.
- XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.
- XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea.
- XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.
- XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas.
- XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.
- XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais.
- XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.
- XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica.
- XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa
- XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente.
- XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita.
- XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.
- XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.
- XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.
- XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica.

Bloque 3. A historia

- XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do

pasado.

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.

XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.

XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.

XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.

XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos

XHB3.8.1. Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.

XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.

XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.

XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica.

XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago.

XHB3.11.1. Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.

XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.

4.2.4- TEMPORALIZACIÓN

A necesidade de incorporar os contidos non vistos no curso pasado en 1º ESO a causa dá COVID19 obriga a seleccionar o imprescindible para conseguir os estándares. Se a isto unimos o feito de ter que realizar as entradas e saídas do alumnado de forma gradual, o que implica perda de tempo nas primeira e última hora de cada día, a dificultade para conseguir cumprir a temporalización son moitas.

UNIDADE	SESIÓNS
PRIMEIRA AVALIACIÓN	
1- PRIMEIRAS CIVILIZACIÓNS URBANAS: MESOPOTAMIA E EXIPTO	13
2- CIVILIZACIÓN GREGA	11
3- CIVILIZACIÓN ROMANA	11
4- A PENÍNSULA IBÉRICA NA IDADE ANTIGA	11
SEGUNDA AVALIACIÓN	
5- O INICIO DA IDADE MEDIA	11
6- A EUROPA FEUDAL	11
7- O DESENVOLVEMENTO DAS CIDADES NA IDADE MEDIA	10
8- A CULTURA E A ARTE NA IDADE MEDIA	11
TERCEIRA AVALIACIÓN	
9- AL ANDALUS	9
10- OS REINOS CRISTIÁNS HISPÁNICOS	9

11- O MEDIO FÍSICO E O CLIMA DE ESPAÑA E GALICIA	8
12- A POBOACIÓN NO MUNDO, EUROPA, ESPAÑA E GALICIA	11
13- AS CIDADES NO MUNDO, EUROPA, ESPAÑA E GALICIA	11

4.2.5- TÁBOA DE RELACIÓN CONTIDOS - CRITERIOS DE AVALIACIÓNS - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE – COMPETENCIAS CLAVE – GRADO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN – PESO CUALIFICATIVO – PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS – TEMAS TRANSVERSAIS

PRIMEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 1- AS CIVILIZACIÓNS FLUVIAIS: MESOPOTAMIA E EXIPTO

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.2	B3.2	B3.2.1	CSC, CAA	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas	50 Identifica dúas clases de fontes históricas	7	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X	X	X			
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC, CMCC T	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X	X	X			
B3.4	B3.4	B3.4.1	CSC, CMCC T	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos	50 Identifica as diferentes culturas	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X						
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC, CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza algúns termos do vocabulario histórico e artístico para cada época.	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.7	B3.7	B3.7.1	CSC, CMCC T	Distingue etapas dentro da historia antiga.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X			X			
B3.11	B3.11	B3.11.1	CSC, CAA, CCL	Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X	X				
B3.12	B3.12	B3.12.1	CSC, CAA	Diferencia entre as fontes prehistóricas	50	7	PROCEDEMENTOS: Proba oral	X						

				(restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos)	Identifica fontes prehistóricas e históricas		INSTRUMENTOS: Preguntas abertas						
B3.13	B3.13	B3.13.1	CSC, CMCC T, CAA	Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X	X			
		B3.13.2	CSC, CCL	Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X					
B3.14	B3.14	B3.14.1	CSCC, CCEC, CCL	Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.	50 Identifica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.	7	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X				
		B3.14.2	CSCC, CCEC, CAA	Realiza un mapa conceptual cos principais deuses do panteón exipcio.	50 Recoñece cos principais deuses do panteón exipcio.	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas conceptuais	X		X			
B3.15	B3.15	B3.15.1	CSCC, CCEC, CAA	Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X		X	X		

UNIDADE 2- A CIVILIZACIÓN GREGA

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.2	B3.2	B3.2.3	CSC, CAA	Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	50 Realiza lectura comprensiva de dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Análise de textos	X						
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC, CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza algúns termos do vocabulario histórico e artístico para cada época.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.16	B3.16	B3.16.1	CSC, CAA	Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos	50 Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Análise de textos	X		X	X			
		B3.16.2	CSC, CLC, CAA	Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais.	100	12,5	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X					X
B3.17	B3.17	B3.17.1	CSC, CAA	Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo	50 Localiza nun mapa histórico algunhas colonias gregas do Mediterráneo	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X		X	X			
B3.18	B3.18	B3.18.1	CSC, CAA	Elabora un mapa do imperio de Alexandre.	100	12,5	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas		X		X			

		B3.18.2	CSC, CAA	Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno.	100	12,5	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X				
B3.19	B3.19	B3.19.1	CSC, CCEC, CCL	Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.	100	12,5	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X				
		B3.19.2	CSC, CCEC, CMCCT , CLC, CAA	Dá exemplos representativos das áreas do saber grego, e discute por que se considera que a cultura europea parte da Grecia clásica.	50 Dá exemplos representativos das áreas do saber grego	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X		X		X

UNIDADE 3- A CIVILIZACIÓN ROMANA

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC, CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais que son herdanza do pasado.	11	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X		X	X			
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC, CMCC T	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes	11	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X		X			
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC, CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza algúns termos do vocabulario histórico e artístico para cada época.	11	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.20	B3.20	B3.20.1	CSC, CAA	Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas		X					
		B3.20.2	CSC, CAA	Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida republicanas e as do imperio na Roma antiga	50 Nomea as características das formas de vida na república e no imperio	11	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de esquemas	X			X			
B3.21	B3.21	B3.21.1	CSC, CCEC, CAA	Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de obras de arte	X	X					
B3.22	B3.22	B3.22.2	CSC, CCEC, CAA	Analiza exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade.	50 Identifica exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade.	11	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X	X				

		B3.22.3	CSC, CCEC	Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X					X
--	--	---------	--------------	---	-----	----	--	---	--	--	--	--	---

4- A PENÍNSULA IBÉRICA NA IDADE ANTIGA

Contidos	Criterios aval.	Estándares	C.C.	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo cauntitativo e cualitativo cando non e 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC, CCE C	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais que son herdanza do pasado.	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X						
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC, CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X	X				
B3.4	B3.4	B3.4.1	CSC, CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos	50 Identifica as diferentes culturas	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas				X			X
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC, CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza algúns termos do vocabulario histórico e artístico para cada época.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.17	B3.17	B3.17.1	CSC, CAA	Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X		X	X			
B3.22	B3.22	B3.22.1	CSC, CAA	Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X				X		X
		B3.22.3	CSC, CCE C	Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X		X			X

SEGUNDA AVALIACIÓN

UNIDADE 5- O INICIO DA IDADE MEDIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCE C	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X					
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CM CCT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X			X		
		B3.3.2	CSC CM CCT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas	X			X			
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico para cada época.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					
B3.6	B3.6	B3.6.1	CSC CAA	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	50 Utiliza as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X	X	X		
B3.7	B3.7	B3.7.1	CSC CAA	Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do imperio romano coas dos reinos xermánicos.	100	50	PROCEDEMENTOS: Proba escritas INSTRUMENTOS: análises de textos	X						X

UNIDADE 6- A EUROPA FEUDAL

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X		X	X			X
B3.2	B3.2	B3.2.2	CSC CAA	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	50 Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X		
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMCCT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos:	X	X			X		
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					
B3.6	B3.6	B3.6.1	CSC CAA	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	50 Utiliza as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X		
B3.8	B3.8	B3.8.1	AA CSC	Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.	100	25	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					X

UNIDAD 7- O DESENVOLVEMENTO DAS CIDADES DA IDADE MEDIA.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren. Explica as características da poboación europea.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif 20	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	8	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X				
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X			X	
		B3.3.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico.	8	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				
B3.6	B3.6	B3.6.1	CSC CAA	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	50 Utiliza as fontes históricas	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X	
B3.8	B3.8	B3.8.1	CSC	Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Perguntas abertas	X	X				X
B3.11	B3.11	B3.11.1	CSC	Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Perguntas abertas	X	X			X	X

UNIDADE 8- A CULTURA E A ARTE NA IDADE MEDIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	15	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X				
B3.2	B3.2	B3.2.2	CSC CAA	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	50 Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes	15	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X	
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMCC T	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	15	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X			X	
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico.	15	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				
B3.12	B3.12	B3.12.1	CSC CCEC CCL	Describe características da arte románica, gótica e islámica.	100	40	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X	X		

TERCEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 9- AL ANDALUS.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
V3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X				
B3.2	B3.2	B3.2.2	CSC CAA	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	50 Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X	
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X			X	
		B3.3.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				
B3.9	B3.9	B3.9.1	CSC CCEC	Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.	50 Comprende as orixes do Islam	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X			X	X	X
		B3.9.2	CSC CCEC CMC CT CCL	Explica a importancia de al-Ándalus na Idade Media.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X	X			
B3.10	B3.10	B3.10.1	CSC CAA	Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación	100	20	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase	X	X	X	X		

			crístias na Península Ibérica.		INSTRUMENTOS: Análise de mapas						
--	--	--	--------------------------------	--	---------------------------------------	--	--	--	--	--	--

UNIDADE 10- OS REINOS CRISTIÁNS HISPÁNICOS.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	3	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X				
B3.2	B3.2	B3.2.2	CSC CAA	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	50 Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes	3	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X	
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	3	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X			X	
		B3.3.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	3	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas	X	X	X	X		
B3.4	B3.4	B3.4.1	CSC CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	50 Identifica as diferentes culturas	3	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas	X					X
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	3	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				
B3.6	B3.6	B3.6.1	CSC CAA	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	50 Utiliza as fontes históricas	3	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X	
B3.8	B3.8	B3.8.1	CSC	Caracteriza a sociedade feudal e as relacións	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita	X	X				X

				entre señores e campesiños.			INSTRUMENTOS: Perguntas abertas						
B3.10	B3.10	B3.10.1	CSC CAA	Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica.	100	20	PROCEDEMENTOS: Cadermo de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X	X	X		
		B3.10.2	CSC CCEC CCL	Explica a importancia do Camiño de Santiago.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X	X		
B3.12	B3.12	B3.12.1	CSC	Describe características da arte románica, gótica e islámica.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X	X		

UNIDADE 11: O MEDIO FÍSICO E O CLIMA DE ESPAÑA E GALICIA.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B1.1	B1.1	B1.1.1	CAA, CMC, CT, CD	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita. INSTRUMENTOS: Análises de mapas.			X	X		
B1.2	B1.2	B1.2.1	CAA, CMC, CT, CD, CCL	Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X	X		
B1.3	B1.3	B1.3.1	CAA, CMC, CT, CD	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas		X	X	X	X	
		B1.3.2	CAA, CMC, CT, CD, CCL	Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X	X	X		
B1.4	B1.4	B1.4.1	CAA, CMC, CT, CD	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego.	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X		
		B1.4.2	CAA, CMC, CT, CD, CCL	Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X		

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B1.5	B1.5	B1.5.1	CAA CMC CT CD CCL	Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X		X	X		
		B1.5.2	CAA CMC CT CD	Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: análise de gráficos e imaxes	X	X	X			
		B1.5.3	CAA CMC CT CD	Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X		
B1.6	B1.6	B1.6.1	CAA CMC CT CD	Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X		
B1.7	B1.7	B1.7.1	CAA CMC CT CD CCL	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	50 Realiza procuras en medios dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X	
B2.8	B2.8	B2.8.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.	50 Sitúa os parques naturais españois nun mapa	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X	X	X
		B2.8.2		Elabora gráficos de distinto tipo en soporte virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: elaboración de gráficos	X		X	X		

B2.9	B2.9	B2.9.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.	50 Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador		X	X	X	X	
B2.10	B2.10	B2.10.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de imaxes	X	X	X	X	X	X

UNIDADE 12: A POBOACIÓN: MUNDO, EUROPA, ESPAÑA, GALICIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B2.1	B2.1	B2.1.1	CAA CMC CT CSC CD	Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas.	100	14	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X		X	X		
		B2.1.2	CAA CMC CT CSC CD	Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				X
B2.2	B2.2	B2.2.1	CAA CCL CSC CD	Explica as características da poboación europea.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X				
		B2.2.2	CAA CMC CT CSC CD CCL	Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X		X	
B2.3	B2.3	B2.3.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Explica a pirámide de poboación de España e das súas Comunidades Autónomas.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de pirámides de poboación		X	X	X	X	
		B2.3.2	CAA CMC CT CSC CD CCL	Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.100	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X
B2.4	B2.4	B2.4.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X	X	X		

UNIDADE 13: AS CIDADES: MUNDO, EUROPA, ESPAÑA, GALICIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.5	B2.5	B2.5.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.	100	30	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de gráficos		X	X	X			
		B2.5.2	CAA CMC CT CSC CD CCL	Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica.	50 Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, e di a que país pertencen	20	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise demapas		X	X	X	X		
B2.6	B2.6	B2.6.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
B2.7	B2.7	B2.7.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de Internet ou de medios de comunicación escrita.	50 Le e comprende textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia,	20	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X			

4.3- TERCEIRO DA ESO

4.3.1- CONTIDOS

Bloque 1. O medio físico

B1.1. Localización: latitude e lonxitude

Bloque 2. O espazo humano

B2.1. Organización política e territorial de España e Europa.

B2.2. Sectores de actividade económica.

B2.3. Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia.

B2.4. Sistemas económicos do mundo

B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sostible.

B2.6. Recursos naturais e actividades agrarias.

B2.7. Pesca: tipos e problemática.

B2.8. Sector industrial.

B2.9. Actividades terciarias: transporte.

B2.10. Actividades terciarias: comercio.

B2.11. Actividades terciarias: Turismo.

B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa.

B2.13. Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema.

Bloque 3. Historia

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia.

B3.2. Fontes históricas.

B3.3. Cambio e continuidade.

B3.4. Tempo histórico.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.6. Idade Moderna: concepto e datación.

B3.7. Renacemento e Humanismo: influencia posterior.

B3.8. Arte renacentista e barroca.

B3.9. Principais manifestacións da cultura dos séculos XVI e XVII.

B3.10. Estado moderno: monarquías autoritarias, parlamentarias e absolutas.

B3.11. Monarquías modernas: unión dinástica de Castela e Aragón. Posición de Galicia.

B3.12. Descubrimentos xeográficos: Castela e Portugal. Conquista e colonización de América.

B3.13. Os conflitos europeos nos séculos XVI e XVII a través das políticas dos Austrias: Reforma, Contrarreforma e guerras de relixión; loita pola hexemonía e guerra dos Trinta Anos.

4.3.2- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O medio físico

B1.1. Localizar e interpretar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe satélite

Bloque 2. O espazo humano

b2.1. Coñecer a organización administrativa e territorial de España e Europa.

B2.2. Analizar os datos do peso do sector terciario dun país fronte aos do sector primario e secundario, e extraer conclusións.

B2.3. Recoñecer as actividades económicas que se realizan en Europa nos tres sectores, identificando distintas políticas económicas.

B2.4. Entender a idea de desenvolvemento sostible e as súas implicacións.

B2.5. Localizar os recursos agrarios e naturais no mapa mundial.

- B2.6. Explicar e localizar os tipos de pesca e os seus problemas.
- B2.7. Analizar o impacto dos medios de transporte no seu ámbito.
- B2.8. Entender os fluxos e os bloques comerciais.
- B2.9. Analizar o desenvolvemento do turismo e a súa importancia económica.
- B2.10. Analizar gráficos de barras por países e textos onde se reflictan os niveis de consumo, o comercio desigual e a débeda externa entre países en desenvolvemento e os desenvolvidos.
- B2.11. Relacionar áreas de conflito bélico no mundo con factores económicos.

Bloque 3. Historia

- B3.1. Recoñecer que o pasado non está «morto e enterrado», senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.
- B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.
- B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.
- B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).
- B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.
- B3.6. Comprender a significación histórica da etapa do Renacemento en Europa, España e Galicia.
- B3.7. Relacionar o alcance da nova mirada dos humanistas, artistas e científicos do Renacemento con etapas anteriores e posteriores.
- B3.8. Coñecer a importancia da arte renacentista e barroca en Europa e en América.
- B3.9. Coñecer a importancia dalgúns autores e obras destes séculos.
- B3.10. Comprender a diferenza entre os reinos medievais e as monarquías modernas.
- B3.11. Analizar o reinado dos Reis Católicos como unha etapa de transición entre a Idade Media e a Idade Moderna.
- B3.12. Entender os procesos de conquista e colonización, e as súas consecuencias.
- B3.13. Coñecer trazos das políticas internas e as relacións exteriores dos séculos XVI e XVII en Europa.

4.3.3- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Bloque 1. O medio físico

- XHB1.1.1. Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite
- XHB1.1.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas
- XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos

Bloque 2. O espazo humano

- XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, provincias e municipios.
- XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que mostran estes datos.
- XHB2.3.1. Diferencia os sectores económicos europeos, españois e galegos.
- XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.

- XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sostible e describe conceptos clave relacionados con el.
- XHB2.6.1. Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo.
- XHB2.6.2. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.
- XHB2.6.3. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo.
- XHB2.6.4. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.
- XHB2.7.1. Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, usando recursos impresos e dixitais.
- XHB2.8.1. Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados.
- XHB2.9.1.. Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa recolección ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.
- XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país.
- XHB2.10.2. Describe as características do comercio internacional na actualidade.
- XHB2.10.3. Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.
- XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efectos.
- XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega.
- XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.
- XHB2.12.2. Crea mapas conceptuais, usando recursos impresos e dixitais, para explicar o funcionamento do comercio, e sinala os organismos que agrupan as zonas comerciais.
- XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.
- XHB2.13.1. Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza.
- XHB2.13.2. Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos.

Bloque 3. A historia

- XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.
- XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.
- XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.
- XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros relevantes, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.
- XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.
- XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.
- XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.
- XHB3.6.1. Distingue modos de periodización histórica (Idade Moderna, Renacemento, Barroco, absolutismo, etc.).

- XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos.
- XHB3.8.1. Coñece obras e legados de artistas, humanistas e científicos da época.
- XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.
- XHB3.10.1. Distingue as características de réximes monárquicos autoritarias, parlamentarias e absolutas.
- XHB3.11.1. Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos.
- XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron ao descubrimento de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.
- XHB3.12.2. Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo.
- XHB3.12.3. Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.
- XHB3.13.1. Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos "Trinta Anos"

4.3.4- TEMPORALIZACIÓN

A necesidade de incorporar os contidos non vistos no curso pasado en 2º ESO a causa dá COVID19 obriga a seleccionar o imprescindible para conseguir os estándares. Se a isto unimos o feito de ter que realizar as entradas e saídas do alumnado de forma gradual, o que implica perda de tempo nas primeira e última hora de cada día, a dificultade para conseguir cumprir a temporalización son moitas.

UNIDADE	SESIÓNS
PRIMEIRA AVALIACIÓN	
1- O MEDIO FÍSICO E O CLIMA DE ESPAÑA E GALICIA	8
2- A POBOACIÓN NO MUNDO, EUROPA, ESPAÑA E GALICIA	11
3- AS CIDADES NO MUNDO, EUROPA, ESPAÑA E GALICIA	11
4- A ORGANIZACIÓN POLÍTICA DO MUNDO	8
5- O MUNDO. UNHA ECONOMÍA GLOBALIZADA	8
SEGUNDA AVALIACIÓN	
6- O SECTOR PRIMARIO.	11
7- MINARÍA, ENERXÍA E INDUSTRIA.	11
8- OS SERVIZOS	11
9- O RETO DO DESENVOLVEMENTO	5
10- A SUSTENTABILIDADE MEDIOAMBIENTAL	5
TERCEIRA AVALIACIÓN	
11- A IDADE MODERNA, UNHA NOVA ERA	12
12- NOVAS FORMAS DE PENSAR. RENACEMENTO E HUMANISMO	12
13- A FORMACIÓN DO IMPERIO ESPAÑOL	12
14- A EUROPA DO BARROCO	12

4.3.5- TÁBOA DE RELACIÓN CONTIDOS - CRITERIOS DE AVALIACIÓNS - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE –
 COMPETENCIAS CLAVE – GRADO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN – PESO CUALIFICATIVO – PROCEDEMENTOS E
 INSTRUMENTOS – TEMAS TRANSVERSAIS

PRIMEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 1: O MEDIO FÍSICO E O CLIMA EN ESPAÑA E GALICIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B1.1	B1.1	B1.1.1		Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite	100	33	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X				
		B1.1.2		Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas	100	33	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas			X	X		
		B1.1.3		Cofece e interpreta os tipos de mapas temáticos	100	33	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas				X	X	X
B1.2	B1.2	B1.2.1	CAA CMC CT CD CCL	Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X	X		
B1.3	B1.3	B1.3.1	CAA CMC CT CD	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas		X	X	X	X	
		B1.3.2	CAA CMC CT CD CCL	Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X	X	X		
B1.4	B1.4	B1.4.1	CAA CMC CT CD	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego.	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X		

		B1.4.2	CAA CMC CT CD CCL	Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X		
--	--	--------	-------------------------------	---	-----	----	--	---	---	---	---	--	--

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B1.5	B1.5	B1.5.1	CAA CMC CT CD CCL	Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X		X	X		
		B1.5.2	CAA CMC CT CD	Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: análise de gráficos e imaxes	X	X	X			
		B1.5.3	CAA CMC CT CD	Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X		
B1.6	B1.6	B1.6.1	CAA CMC CT CD	Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X		
B1.7	B1.7	B1.7.1	CAA CMC CT CD CCL	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	50 Realiza procuras en medios dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X	
B2.8	B2.8	B2.8.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.	50 Sitúa os parques naturais españois nun mapa	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X	X	X
		B2.8.2		Elabora gráficos de distinto tipo en soporte virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: elaboración de gráficos	X		X	X		

B2.9	B2.9	B2.9.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.	50 Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador		X	X	X	X	
B2.10	B2.10	B2.10.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de imaxes	X	X	X	X	X	X

UNIDADE 2: A POBOACIÓN: MUNDO, EUROPA, ESPAÑA, GALICIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.1	B2.1	B2.1.1	CAA CMC CT CSC CD	Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas.	100	14	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X		X	X			
		B2.1.2	CAA CMC CT CSC CD	Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X					X
B2.2	B2.2	B2.2.1	CAA CCL CSC CD	Explica as características da poboación europea.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
		B2.2.2	CAA CMC CT CSC CD CCL	Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X		X		
B2.3	B2.3	B2.3.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Explica a pirámide de poboación de España e das súas Comunidades Autónomas.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de pirámides de poboación		X	X	X	X		
		B2.3.2	CAA CMC CT CSC CD CCL	Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.100	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
B2.4	B2.4	B2.4.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X	X	X			

UNIDADE 3: AS CIDADES: MUNDO, EUROPA, ESPAÑA, GALICIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.5	B2.5	B2.5.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.	100	30	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de gráficos		X	X	X			
		B2.5.2	CAA CMC CT CSC CD CCL	Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica.	50 Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, e di a que país pertencen	20	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise demapas		X	X	X	X		
B2.6	B2.6	B2.6.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.	100	30	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
B2.7	B2.7	B2.7.1	CAA CMC CT CSC CD CCL	Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de Internet ou de medios de comunicación escrita.	50 Le e comprende textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia,	20	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X			

UNIDADE 4: A ORGANIZACIÓN POLÍTICA DO MUNDO

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.1	B2.1	B2.1.1	ccl, cmcct, cd, caa, csc	Coñecer a organización administrativa e territorial de España.	100	50	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X			X			X
B2.13	B2.13	B2.13.2	ccl, caa, csc, csie	Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relacións con factores económicos	100	50	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas		X	X				

UNIDADE 5- O MUNDO. UNHA ECONOMÍA GLOBALIZADA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B2.3	B2.3	B2.3.1		Diferencia os diversos sectores económicos europeos.	100	65	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X			X		
B2.4	B2.4	B2.4.1		Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.	50 Recoñece aspectos concretos dun sistema económico	35	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X	X			X

SEGUNDA AVALIACIÓN

UNIDADE 6- O SECTOR PRIMARIO.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B1.1	B1.1	B1.1.1	Caa, cmcct, ccl, cd	Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes de satélite	50 Recoñece tipos de mapas e imaxes de satélite	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: análise de mapas	X		X	X			
B2.2	B2.2	B2.2.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos	100	13,3	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de gráficas	X	X		X			
B2.3	B2.3	B2.3.1	Ccl, cmcct, caa, csc	Diferencia os sectores económicos europeos	100	13,3	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X			X			
B2.4	B2.4	B2.4.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico	50 Recoñece aspectos concretos dun sistema económico	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					X
B2.5	B2.5	B2.5.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el	100	13,3	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X	X				X
B2.6	B2.6	B2.6.1	Caa, cd, cmcct	Sitúa no mapa as principais zonas cerealísticas como exemplo de recurso agrario no mundo e as máis importantes masas forestais do mundo	50 Sitúa no mapa as principais zonas cerealísticas do mundo	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X		X			
B2.7	B2.7	B2.7.1	Caa, cd, cmcct	Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca,	50 Procura información sobre os caladoiros de	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X					

				utilizando recursos impresos e dixitais	pesca									
B2.13	B2.13	B2.13.1	Caa, csc, csiee, ccl	Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza	50 Realiza un informe sobre a situación de pobreza	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Elaboración de textos	X	X	X			X	X

UNIDADE 7- MINARÍA, ENERXÍA E INDUSTRIA.

Contidos	Criterios avaliados	Estándares	C. C.	Estándar de aprendizaxe.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.2	B2.2	B2.2.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de gráficas	X	X					X
B2.3	B2.3	B2.3.1	Ccl, cmcct, caa, csc	Diferencia os sectores económicos europeos	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B2.4	B2.4	B2.4.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico	50 Recoñece aspectos concretos dun sistema económico	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X		X	X			
B2.5	B2.5	B2.5.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X		X	X	X	
B2.6	B2.6	B2.6.2	Caa, csiee, cd, cmcct	Identifica e sitúa nun mapa as principais zonas produtoras de minerais do mundo	50 Sitúa nun mapa as principais zonas produtoras de minerais	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X	X	X			
		B2.6.3	Cd, caa, csiee, cmcct	Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía do mundo	50 Localiza nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía do mundo	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X		X	X		
		B2.6.4	Ccl, caa, csiee, cmcct	Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas	X	X	X	X	X		
B2.8	B2.8	B2.8.1	Ccl, caa,	Localiza nun mapa os países máis	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita	X		X	X			

			csiee	industrializados do mundo a través de lendas e símbolos adecuados			INSTRUMENTOS: Análise de mapas						
B2.12	B2.12	B2.12.1	Caa, ccl, csc, csiee, cd	Compara as características do consumo interior de países como Brasil e Francia	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: análise de gráficas	X			X	X	

UNIDADE 8- OS SERVIZOS

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.3	B2.3	B2.3.1	Ccl, cmcct, caa, csc	Diferencia os sectores económicos europeos	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B2.4	B2.4	B2.4.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico	50 Recoñece aspectos concretos dun sistema económico	7,5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					
B2.5	B2.5	B2.5.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X					
B2.9	B2.9	B2.9.1	Cd, caa, csc, csiee	Traza sobre un mapamundi itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas e extrae conclusións	50 Traza sobre un mapamundi itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas	7,5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas		X	X	X			
B2.10	B2.10	B2.10.1	Caa, cd, ccl, cmcct, csiee	Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X					
		B2.10.2	Caa, ccl, csc, csiee	Describe as características do comercio internacional na actualidade	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X					
		B2.10.3	Caa, ccl, csc, csiee	Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns olas que se constitúen	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X	X				
B2.11	B2.11	B2.11.1	Caa,	Identifica os tipos de turismo e os seus	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita		X					X

			ccl, ccec, csiee, cd	efectos			INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas						
		B2.11.2	Caa, ccl, ccec, cd, csiee	Valora a importancia do turismo na economía española e galega	50 Recoñece as características do turismo en España e Galicia	7,5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración e análise de gráficas		X			X	
B2.12	B2.12	B2.12.3	Caa, cmcct, csieecd , ccl	Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional	50 Recoñece as características do comercio internacional	7,5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de textos		X		X		
B2.13	B2.13	B2.13.2	Ccl, caa, csc, csiee	Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relacións con factores económicos	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de mapas		X	X	X		

UNIDADE 9- O RETO DO DESENVOLVEMENTO

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B2.2	B2.2	B2.2.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosasn estes datos	100	33,3	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: análise de gráficas	X	X				
B2.12	B2.12	B2.12.1	Caa, ccl, csc, csiee, cd	Compara as características do consumo interior de países como Brasil e Francia	100	33,3	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de gráficas	X			X		
B2.13	B2.13	B2.13.1	CAA, CSC, CSIEE, CCL	Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza	50 Realiza un informe sobre a situación de pobreza	33,3	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de textos		X				

UNIDADE 10- A SUSTENTABILIDADE MEDIOAMBIENTAL

Conti dos	Criterios. avali	Estánd ares	Competen ciasClave	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B2.5	B2.5	B2.5.1	Ccl, cmcct, cd, caa, csc	Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el	100	100	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X				

TERCEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 11- A IDADE MODERNA, UNHA NOVA ERA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	Csc, caa, ccec	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X						
B3.2	B3.2	B3.2.1	Csc, caa	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas	50 Recoñece as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					
		B3.2.2	Csc, caa	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais	50 Utiliza as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X					
B3.4	B3.4	B3.4.1	Csc, cmcct	Entende que varias culturas convivan á vez en diferentes enclaves xeográficos	50 Identifica diferentes culturas	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X					X
B3.5	B3.5	B3.5.1	Csc, ccl	Utiliza o vocabulario histórico e artístico con precisión, inxeríndoo no contexto	50 Utiliza o vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X					
B3.6	B3.6	B3.6.1	Csc, caa	Distingue modos de periodización histórica (Idade moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo,...)	50 Recoñece os periodos da historia	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					
B3.11	B3.11	B3.11.1	Csc, caa	Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos	50 Comprende as novidades do reinado dos Reis Católicos.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					
B3.12	B3.12	B3.12.1	Csc, cmcct, caa, ccl	Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X					

		B3.12. 2	csc	Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X				
--	--	-------------	-----	--	-----	----	--	--	---	--	--	--	--

UNIDADE 12- NOVAS FORMAS DE PENSAR. RENACEMENTO E HUMANISMO

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.1	B3.1	B3.1.1	Csc, caa, ccec	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X					
B3.3	B3.3	B3.3.1	Csc, cmcct	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables utilizando para iso as nocións básicas de sucesión duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X				
B3.5	B3.5	B3.5.1	Csc, ccl	Utiliza o vocabulario histórico e artístico con precisión, inxeríndoo no contexto	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				
B3.6	B3.6	B3.6.1	Csc, caa	Distingue modos de periodización histórica (Idade moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo,...)	50 Recoñece os períodos da historia	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X				
B3.7	B3.7	B3.7.1	Csc, ccec, cmcct, ccl	Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X		X	X		
B3.8	B3.8	B3.8.1	Csc, ccec, cmcct, ccl	Cofece obras e legados de artistas, humanistas e científicos da época	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de obras artísticas	X	X	X	X		
B3.9	B3.9	B3.9.1	Csc, ccec, caa, ccl	Analiza obras ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de obras artísticas	X		X	X		

UNIDADE 13- A FORMACIÓN DO IMPERIO ESPAÑOL

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.1	B3.1	B3.1.1	Csc, caa, ccec	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X					
B3.3	B3.3	B3.3.1	Csc, cmcct	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables utilizando para iso as nocións básicas de sucesión duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X				
B3.5	B3.5	B3.5.1	Csc, ccl	Utiliza o vocabulario histórico e artístico con precisión, inxeríndoo no contexto	50 Utiliza o vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				
B3.7	B3.7	B3.7.1	Csc, ccec, cmcct, ccl	Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X		X	X		
B3.8	B3.8	B3.8.1	Csc, ccec, cmcct, ccl	Coñece obras e legados de artistas, humanistas e científicos da época	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de obras artísticas	X	X	X	X		
B3.10	B3.10	B3.10.1	Csc, caa	Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentario e absolutos	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X				
B3.12	B3.12	B3.12.1	Csc, cmcct, caa, ccl	Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X				
		B3.12.3	Csc, caa, ccl	Sopese interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos		X				

UNIDADE 14- A EUROPA DO BARROCO

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.1	B3.1	B3.1.1	Csc, caa, ccec	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X					
B3.3	B3.3	B3.3.1	Csc, cmcct	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables utilizando para iso as nocións básicas de sucesión duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X				
B3.5	B3.5	B3.5.1	Csc, ccl	Utiliza o vocabulario histórico e artístico con precisión, inxeríndoo no contexto	50 Utiliza o vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				
B3.7	B3.7	B3.7.1	Csc, ccec, cmcct, ccl	Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X		X	X		
B3.9	B3.9	B3.9.1	Csc, ccec, caa, ccl	Analiza obras ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de obras de arte		X				
B3.10	B3.10	B3.10.1	Csc, caa	Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentario e absolutos	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X				
B3.12	B3.12	B3.12.1	Csc, cmcct, caa, ccl	Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				
B3.13	B3.13	B3.13.1	Csc, caa	Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos "trinta Anos"	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X				

4.4- CUARTO DA ESO

4.4.1- CONTIDOS.

Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B1.2. Ilustración.

B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII.

Bloque 2. A era das revolucións liberais

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

Bloque 3. A Revolución Industrial

B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.

B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).

B3.4. Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito ou fracaso?

B3.5. A ciencia no século XIX.

Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial

B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.

B4.2. Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.

B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial.

B4.4. Revolución Rusa.

B4.5. A arte no século XIX.

Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)

B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra Civil.

Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)

B6.1. Orixes da II Guerra Mundial.

B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.

B6.3. O Holocausto.

B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.2. Crise do petróleo (1973).

B7.3. Ditadura de Franco en España.

Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI

- B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.
- B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.
- B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).
- B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.

Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI

- B9.1. A globalización económica: concepto e características.
- B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.
- B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía

- B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía.
- B10.2. Cambio e continuidade.
- B10.3. Tempo histórico.
- B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea.

4.4.2- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789

- B1.1. Explicar as características do Antigo Réxime nos seus sentidos político, social e económico.
- B1.2. Coñecer o alcance da Ilustración como novo movemento cultural e social en Europa e en América.
- B1.3. Coñecer os avances da Revolución Científica desde os séculos XVII e XVIII.

Bloque 2. A era das revolucións liberais

- B2.1. Comprender o alcance e as limitacións dos procesos revolucionarios dos séculos XVIII e XIX.
- B2.2. Identificar os principais feitos das revolucións liberais burguesas en Europa e América nos séculos XVIII e XIX.

Bloque 3. A Revolución Industrial

- B3.1. Describir os feitos salientables da Revolución Industrial e o seu encadeamento causal.
- B3.2. Analizar as vantaxes e os inconvenientes de ser un país pioneiro nos cambios.
- B3.3. Entender o concepto de progreso, e os sacrificios e os avances que leva consigo.
- B3.4. Analizar a evolución dos cambios económicos en España e en Galicia, a raíz da industrialización parcial do país.
- B3.5. Coñecer os principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX, e a súa relación coas revolucións industriais

Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial

- B4.1. Identificar as potencias imperialistas e a repartición de poder económico e político no mundo no derradeiro cuarto do século XIX e no principio do XX.
- B4.2. Establecer xerarquías causais (aspecto e escala temporal) da evolución do imperialismo.
- B4.3. Coñecer os principais acontecementos da Gran Guerra, as súas interconexións coa Revolución Rusa e as consecuencias dos tratados de Versalles.
- B4.4. Esquematizar a orixe, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución Rusa.
- B4.5. Relacionar movementos culturais como o romanticismo, en distintas áreas, e

recoñecer a orixinalidade de movementos artísticos como o impresionismo, o expresionismo e outros "ismos" en Europa.

Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)

B5.1. Coñecer e comprender os acontecementos, os feitos e os procesos máis importantes do período de entreguerras, e a súa conexión co presente, e estudar a xerarquía causal nas explicacións históricas sobre esta época.

B5.2. Analizar as causas do auxe dos fascismos en Europa.

B5.3. Coñecer as tensións que levaron en España á proclamación da II República e ao estoupido da Guerra Civil

Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)

B6.1. Coñecer as causas da II Guerra Mundial.

B6.2. Coñecer os principais feitos da II Guerra Mundial, diferenciar as escalas xeográficas nesta guerra (europea e mundial) e entender o concepto de guerra total.

B6.3. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias.

B6.4. Comprender o concepto de Guerra Fría no contexto de despois de 1945, e as relacións entre os dous bloques, os EEUU e a URSS.

B6.5. Organizar os feitos máis importantes da descolonización de posguerra no século XX e comprender os límites da descolonización e da independencia nun mundo desigual.

Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético

B7.1. Entender os avances económicos dos réximes soviéticos e os perigos do seu illamento interno, así como os avances económicos do "Welfare State" en Europa.

B7.2. Comprender o concepto de crise económica e a súa repercusión mundial nun caso concreto.

B7.3. Explicar as causas de que se establecera unha ditadura en España tras a Guerra Civil, e como foi evolucionando esa ditadura desde 1939 a 1975.

Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI

B8.1. Interpretar procesos a medio prazo de cambios económicos, sociais e políticos a nivel mundial.

B8.2. Coñecer as causas e as consecuencias inmediatas do colapso da URSS e outros réximes socialistas.

B8.3. Coñecer os principais feitos que conduciron ao cambio político e social en España despois de 1975, e sopesar distintas interpretacións sobre ese proceso.

B8.4. Entender a evolución da construción da Unión Europea.

Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI

B9.1. Definir a globalización e identificar algúns dos seus factores.

B9.2. Identificar algúns dos cambios fundamentais que supón a Revolución Tecnolóxica.

B9.3. Recoñecer o impacto destes cambios a nivel local, autonómico, estatal e global, prevendo posibles escenarios máis e menos desexables de cuestións ambientais transnacionais, e discutir as novas realidades do espazo globalizado.

Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía

B10.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.

B10.2. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.

B10.3. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).

B10.4. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

4.4.3- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789

XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.

XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.

XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgúns monarquías.

XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.

XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.

Bloque 2. A era das revolucións liberais

XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.

XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.

XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.

XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.

XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.

Bloque 3. A Revolución Industrial

XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.

XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.

XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.

XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.

XHB3.4.1. Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.

XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.

Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial

XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.

XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.

XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.

XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.

XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.

- XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.
- XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.
- XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.
- XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)

- XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.
- XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.
- XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.
- XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.
- XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.
- XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.

Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)

- XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).
- XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.
- XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial
- XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.
- XHB6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.
- XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.
- XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.
- XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.
- XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947)

Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético

- XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.
- XHB7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.
- XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.
- XHB7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco
- XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica

Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI

- XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época
- XHB8.1.2. Comprende os proles e contras do estado do benestar.
- XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos

tralo colapso da URSS.

XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.

XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc

XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.

XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.

Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización.

XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.

Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía

XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.

XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.

XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.

XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.

XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.

4.4.4- TEMPORALIZACIÓN

A necesidade de incorporar os contidos non vistos no curso pasado en 3º ESO a causa dá COVID19 obriga a seleccionar o imprescindible para conseguir os estándares. Se a isto unimos o feito de ter que realizar as entradas e saídas do alumnado de forma gradual, o que implica perda de tempo nas primeira e última hora de cada día, a dificultade para conseguir cumprir a temporalización son moitas.

UNIDADE	SESIÓNS
PRIMEIRA AVALIACIÓN	
1- O SÉCULO XVI	9
2- O SÉCULO XVII	9

3- A CRISE DO ANTIGO RÉXIME	9
4- REVOLUCIÓNS LIBERAIS E NACIONALISMOS	10
SEGUNDA AVALIACIÓN	
5- A REVOLUCIÓN INDUSTRIAL E OS CAMBIOS SOCIAIS	8
6- ESPAÑA NO SÉCULO XIX	7
7- IMPERIALISMO, GUERRA E REVOLUCIÓN	11
8- O MUNDO DE ENTREGUERRAS	11
9- A SEGUNDA GUERRA MUNDIAL	6
TERCEIRA AVALIACIÓN	
10- ESPAÑA: DA CRISE DO 98 Á GUERRA CIVIL	10
11- A GUERRA FRÍA	9
12- A DESCOLONIZACIÓN E O TERCEIRO MUNDO	9
13- O MUNDO DESDE 1945 ATA A ACTUALIDADE	10
14- ESPAÑA: DA DITADURA Á DEMOCRACIA	10

4.4.5- TÁBOA DE RELACIÓN CONTIDOS - CRITERIOS DE AVALIACIÓNS - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE – COMPETENCIAS CLAVE – GRADO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN – PESO CUALIFICATIVO – PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS – TEMAS TRANSVERSAIS

PRIMEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 1- O SÉCULO XVI

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	Csc, caa, ccec	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X						
B3.2	B3.2	B3.2.1	Csc, caa	Nomea e identifica catro clases de fontes históricas	50 Recoñece as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					
		B3.2.2	Csc, caa	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais	50 Utiliza as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X					
B3.4	B3.4	B3.4.1	Csc, cmcct	Entende que varias culturas convivan á vez en diferentes enclaves xeográficos	50 Identifica diferentes culturas	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X					X
B3.5	B3.5	B3.5.1	Csc, ccl	Utiliza o vocabulario histórico e artístico con precisión, inxeríndoo no contexto	50 Utiliza o vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X					
B3.6	B3.6	B3.6.1	Csc, caa	Distingue modos de periodización histórica (Idade moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo,...)	50 Recoñece os periodos da historia	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					

B3.11	B3.11	B3.11.1	Csc, caa	Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos	50 Comprende as novidades do reinado dos Reis Católicos.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X				
B3.12	B3.12	B3.12.1	Csc, cmcct, caa, ccl	Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X				
		B3.12.2	csc	Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X				
B3.7	B3.7	B3.7.1	Csc, ccec, cmcct, ccl	Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X		X	X		
B3.8	B3.8	B3.8.1	Csc, ccec, cmcct, ccl	Coñece obras e legados de artistas, humanistas e científicos da época	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de obras artísticas	X	X	X	X		
B3.9	B3.9	B3.9.1	Csc, ccec, caa, ccl	Analiza obras ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de obras artísticas	X		X	X		

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.3	B3.3	B3.3.1	Csc, cmcct	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables utilizando para iso as nocións básicas de sucesión duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X					
B3.10	B3.10	B3.10.1	Csc, caa	Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentario e absolutos	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X					
B3.12	B3.12	B3.12.1	Csc, cmcct, caa, ccl	Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas e pechadas		X					
		B3.12.3	Csc, caa, ccl	Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos		X					

UNIDADE 2- O SÉCULO XVII

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.1	B3.1	B3.1.1	Csc, caa, ccec	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X					
B3.3	B3.3	B3.3.1	Csc, cmcct	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables utilizando para iso as nocións básicas de sucesión duración e simultaneidade	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X				
B3.5	B3.5	B3.5.1	Csc, ccl	Utiliza o vocabulario histórico e artístico con precisión, inxeríndoo no contexto	50 Utiliza o vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				
B3.7	B3.7	B3.7.1	Csc, ccec, cmcct, ccl	Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X		X	X		
B3.9	B3.9	B3.9.1	Csc, ccec, caa, ccl	Analiza obras ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de obras de arte		X				
B3.10	B3.10	B3.10.1	Csc, caa	Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentario e absolutos	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas		X				
B3.12	B3.12	B3.12.1	Csc, cmcct, caa, ccl	Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				
B3.13	B3.13	B3.13.1	Csc, caa	Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos "trinta Anos"	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X				

UNIDADE 3: A CRISE DO ANTIGO RÉXIME.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B1.1	B1.1	B1.1.1	CSC CAA CCL	Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: análise de textos	X	X					X
		B1.1.2	CSC CAA	Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					
B1.2	B1.2	B1.2.1	CSC CCEC CCL	Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgúnhas monarquías	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X	
B1.3	B1.3	B1.3.1	CSC CMC CT CAA	Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.	50 Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X				X	X
		B1.3.2	CSC CMC CT	Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas	50 Comprende a importancia do método científico	8	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X		X	X	X		
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X			
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de	X	X	X	X	X		

					cronolóxicos		eixes cronolóxicos e mapas						
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	8	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

UNIDADE 4: REVOLUCIÓNS LIBERAIS E NACIONALISMOS

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.1	B2.1	B2.1.1	CSC CAA CCL	Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.	50 Cofece as causas das revolucións	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X					X
		B2.1.2	CSC CAA CCL	Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as	50 Utiliza as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X		X			
B2.2.	B2.2.	B2.2.1	CSC CAA CCL	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras	100	25	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X				X	
		B2.2.2	CSC CAA CCL	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.	100	25	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X				X	
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X			
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X	X		
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					

SEGUNDA AVALIACIÓN

UNIDADE 5: A REVOLUCIÓN INDUSTRIAL E OS CAMBIOS SOCIAIS.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CAA CCL	Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					X
B3.2	B3..2	B3.2.1	CSC CAA CCL	Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X				
		B3.2.2	CSC CAA CCL	Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos	50 Coñece as características da industrialización inglesa	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CSIE E CCL	Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X					X
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CAA CMC CT	Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX	50 Elabora un eixe cronolóxico cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X	X	X	X		
B4.5	B4.5	B4.5.1	CSC CAA CCL CCEC	Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX	50 Recoñece as principais obras artísticas do século XIX	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Análise de obras artísticas		X	X	X	X		
B10.1	B10.1	B10.1.3	CSC CMC CT CAA	Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e	50 Compara o impacto social da revolución industriais do XIX co da revolución	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X	X	X			X

				principio do XXI.	tecnolóxica do XXI								
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
B10.4	B10.4.	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

UNIDADE 6: ESPAÑA NO SÉCULO XIX

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.1	B2.1	B2.1.1	CSC CAA CCL	Soposa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron	50 Coñece as causas das revolucións	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X					X
B2.2	B.2.2	B2.2.1	CSC CAA CCL	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X		
B3.2	B.3.2	B3.2.1	CSC CAA CCL	Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X	X			
B4.1	B.4.1	B4.1.1	CSC	Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X			X	X	
B10.2	B.10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X			
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas	X	X	X	X			
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					

UNIDADE 7: IMPERIALISMO, GUERRA E REVOLUCIÓN.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B4.1	B4.1	B4.1.1	CSC CAA CLL	Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X				
B4.2.	B4.2	B4.2.1	CSC CAA	Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X	X
B4.3	B4.3	B4.3.1	CSC CAA	Diferencia os acontecementos dos procesos nunha explicación histórica, da Primeira Guerra Mundial.	50 Recoñece os principais feitos da I guerra Mundial	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X			
		B4.3.2	CSC CAA	Analiza o novo mapa político de Europa.	50 Recoñece o novo mapa político de Europa.	15	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X	X			
		B4.3.3	CSC CAA CCL	Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.	100	7	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X				
B4.4	B4.4	B4.4.1	CSC CAA CCL	Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución rusa na súa época e na actualidade.	100	7	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X				X
B4.5	B4.5	B4.5.2	CSC CAA CCL CCEC	Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.	50 Recoñece as características dos movementos artísticos europeos	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de obras artísticas	X	X	X			

B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxico	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X		
B10.3	B10.3	B10.3.1	CSC CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	50 Recoñece diferentes culturas	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X			X	X
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

UNIDADE 8: O MUNDO DE ENTREGUERRAS

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B4.4	B4.4	B4.4.1	CSC CAA CCL	Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución rusa na súa época e na actualidade.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X					X
B5.1	B5.1	B5.1.1	CSC CAA CCL	Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X					
		B5.1.2	CSC CAA	Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.	50 Compara as crises de 1929 e 2008	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
		B5.1.3	CSC CAA CCL	Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.	50 Identifica os fitos da loita sufraxista	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X					X
B5.2	B5.2	B5.2.1	CSC CCL	Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X					
B6.4	B6.4	B6.4.1	CSC	Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas		X	X				X
B10.2	B10.2	B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X	X		
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					

UNIDADE 9: A SEGUNDA GUERRA MUNDIAL

Contidos	Criterios . avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais				
								CL	EO E	CA	TIC	EMP
B6.1	B6.1	B6.1.1	CSC CAA	Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).	50 Valora a importancia dunhas causas fronte a outras.	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X			
B6.2	B6.2	B6.2.1	CSC CAA	Sitúa nun mapa as fases do conflito.	50 Identifica as fases do conflito	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas			X	X	
		B6.2.2	CSC CAA CCL	Dá unha interpretación de por que acabou antes a guerra europea que a mundial.	50 Coñece a cronoloxía da guerra	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas		X			X
		B6.2.3	CSC CAA CCL	Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da Segunda Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X
B6.3	B6.3	B6.3.1	CSC	Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas		X			
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMCC T	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X	
		B10.2.2	CSC CMCC T	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X	
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X			

TERCEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 10: ESPAÑA: DA CRISE DO 98 Á GUERRA CIVIL.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B5.1	B5.1	B5.1.1	CSC CAA CCL	Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X	X		
		B5.1.3	CSC CAA CCL	Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.	50 Recoñece os fitos da loita sufraxista	15	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				X
B5.3	B5.3	B5.3.1	CSC CCL	Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.	100	25	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X	X
		B5.3.2	CSC CAA CCL	Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas		X	X			X
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	15	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	15	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X		

UNIDADE 11: A GUERRA FRÍA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B6.2	B6.2	B6.2.1	CSC CAA CCL	Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da Segunda Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					X
B6.4	B6.4	B6.4.1	CSC CAA CCL	Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X	X			
		B6.4.2	CSC CAA CCL	Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
B7.2	B7.2	B7.2.1	CSC CAA CCL	Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
B10.2	B10.2	B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X			
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					

UNIDADE 12: A DESCOLONIZACIÓN E O TERCEIRO MUNDO

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B6.1	B6.1	B6.1.1	CSC CAA	Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).	50 Valora a importancia dunhas causas fronte a outras.	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X				
B6.2	B6.2	B6.2.3	CSC CAA CCL	Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da Segunda Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X	X
B6.5	B6.5	B6.5.1	CSC CLL	Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X	X
		B6.5.2	CSC CAA	Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas		X	X		X	
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X		
B10.3	B10.3	B10.3.1	CSC CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	50 Identifica diferentes culturas	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	5	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

UNIDADE 13: O MUNDO DESDE 1945 ATA A ACTUALIDADE

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B7.1	B7.1	B7.1.1	CSC CAA CCL	Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				
		B7.1.2	CSC	Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.	50 Valora a importancia da incorporación da muller ao mundo laboral	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas		X				X
B8.1	B8.1	B8.1.1	CSC CAA	Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época.	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X	X	X		
		B8.1.2	CSC	Comprende os proles e contras do estado do benestar.	50 Recoñece características do estado de benestar	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X	X
B8.2	B8.2	B8.2.1	CSC CAA CCL	Analiza diversos aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X
B8.4	B8.4	B8.4.1	CSC CAA CCL	Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.	50 Identifica as fases da UE	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X
B9.1	B9.1	B9.1.1	CSC CD CCL CAA CSIE E	Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.	50 Valora a importancia da globalización no mundo actual	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X				X
B9.2	B9.2	B9.2.1	CSC CSS CCL CD	Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos		X		X		
B9.3	B9.3	B9.3.1	CSC CD	Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar	50 Explica a explotación	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase	X	X	X	X		X

			CAA CCL CMC CT CSIE E	algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.	laboral relacionada coa globalización		INSTRUMENTOS: Elaboración de textos, mapas e imaxes						
B10.1	B10.1	B10.1.1	CSC CMC CT CAA CCL	Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.	50 Explica o quecemento global	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS:Preguntas		X				X
B10.2	B10.2	B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X		
B10.3	B10.3	B10.3.1	CSC CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	50 Identifica diferentes culturas.	5	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS:Preguntas	X	X				X
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	5	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS:Preguntas		X				

UNIDADE 14: ESPAÑA: DA DITADURA Á DEMOCRACIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B7.3	B7.3	B7.3.1	CSC	Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS:Preguntas	X	X				
		B7.3.2	CSC CAA CCL	Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica.	50 Comprende o concepto de memoria histórica	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS:Preguntas		X			X	X
B8.1	B8.1	B8.1.2	CSC	Comprende os proles e contras do estado do benestar.	50 Recoñece as características do estado de benestar	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS:Preguntas	X	X				X
B8.3	B8.3	B8.3.1	CSC CAA CCL	Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: análise de textos	X	X				X
		B8.3.2	CSC CCL	Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS:Preguntas	X	X				
		B8.3.3	CSC CAA CCL	Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS:Preguntas	X	X				X
B10.2	B10.2	B10.2.2	CSC CMC	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	50	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de			X	X		

			CT	e mapas históricos.	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos		clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas						
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	5	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

5- METODOLOXÍA

5.1- ASPECTOS XERAIS

A metodoloxía que o departamento de Xeografía e Historia vai aplicar neste curso 2020-2021 baséase en un aspecto fundamental: a realización de tarefas e resolución de problemas.

Para isto, o fundamental é partir das competencias iniciais do alumnado, que serán coñecidas polo profesorado a través das probas iniciais (tanto a global de inicio de curso -ANEXO IV- como as particulares de cada unidade didáctica).

Atopámonos cunha diversidade que se reflicte nos diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe. Na sesión de avaliación inicial, e seguindo os consellos do departamento de orientación, adoptaranse as medidas que poidan necesitar determinado alumnado.

A utilización das TICs aplicarase sempre que sexa posible, xa que a nosa materia préstase moito ao emprego das novas tecnoloxías para a realización de traballos e tarefas: google maps, prensa dixital, presentacións de obras de arte, e unha cantidade notable de webs e blogs de institucións e organismos oficiais, e de ONGs. Para isto contamos con aula abalar en primeiro e segundo da ESO e con pizarra dixital en terceiro e cuarto, ademais da aula de informática. Neste sentido, é importante precisar que para o presente curso implantamos EDIXGAL en 1º e 2º.

Ademais, este curso, debido ás circunstancias que estamos a vivir (pandemia da COVID 19) imos potenciar o uso da Aula Virtual do centro, e no caso necesario, de plataformas como Cisco Webex ou similares.

O papel do profesor será o de mediador, facilitador da labor do alumno na súa aprendizaxe, que debe ser activa e participativa, na que a procura da competencia de aprender a aprender debe estar presente ao longo de todo o curso. O profesor axuda ao alumnado na construción dos coñecementos

5.2- ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS:

Tradicionalmente asociouse a nosa materia coa memorización. Isto non debe ser así; a memorización, que é unha parte importante, debe ser comprensiva, na que o entendemento das causas e consecuencias dos procesos históricos ou dos fenómenos xeográficos xoga un papel moi importante.

A mellor maneira de fomentar esta adquisición dos coñecementos e facendo ao alumnado protagonista do proceso de aprendizaxe mediante o traballo directo coas fontes (textos históricos, mapas, táboas estatísticas, ...), a elaboración propia de documentación (informes, mapas, gráficos, ...) a partir desas fontes, e o análise e comentario das mesmas.

A resolución de problemas, partindo de situacións o máis pretas posible ao alumnado, require os seguintes pasos: identificación dos coñecementos que xa se teñen e do problema, formulación dunha hipótese de resolución, procura da información necesaria, análise da información recollida, discusión en grupo e resolución do problema.

Outra estratexia moi utilizada na materia de Xeografía e Historia é a da simulación, a través de actividades (dramatización, xogos, empatía, ...) que permiten reproducir ou representar de maneira simplificada unha situación real. As actividades baseadas na empatía axudan a comprender as intencións e motivacións dos acontecementos históricos. Xogos de simulación pódense utilizar en xeografía para tomar decisións sobre cuestións diversas como a localización de industrias, estradas, cuestións urbanísticas, ... Coa dramatización a adopción de roles e a empatía teñen un papel relevante.

A realización de proxectos implica o contacto directo co obxecto de estudo, e remata coa materialización por parte do alumnado dun traballo, unha proposta, unha exposición, ... O proxecto require traballo en equipo e multidisciplinabilidade (por exemplo,

dentro dos Plan Proxecta, imos participar en Meteoescolas, coordinado polo departamento de Bioloxía e no que participan outros departamentos).

5.3- EXEMPLO DE SECUENCIACIÓN DE TRABALLO NA AULA.

Exemplo: Unidade 6 de 1º da ESO: A Prehistoria.

Motivación.

Iniciamos a primeira sesión cunha choiva de ideas por parte do alumnado relacionadas coa Prehistoria. No caso de non aparecer nada específico de Galicia, o profesor estimulará as achegas do alumnado en torno a conceptos como gravados rupestres, castros, ..., de maneira que a proximidade destes conceptos á realidade cotiá do alumnado (Castrolandín, gravados rupestres de Campo Lameiro, ...) serva de estímulo e motivación para o mesmo.

A continuación, e aproveitando eses conceptos que apareceron, o profesor formula cuestións como *“para que serviron as pinturas rupestres?”* *“quen as facía?”*. Despois do debate que se xerese, o profesor aportaría un mapa da península Ibérica coa distribución dos principais xacementos de pinturas rupestres, fotografías dalgúns exemplos, ... (<http://www.prehistour.eu/04-guia.html>)

Información do profesor.

A exposición oral do profesor non durará cada sesión máis de 12-15 minutos, apoiada coa proxección de fotografías e mapas, e coa realización de esquemas. Para reforzar ou aclarar conceptos, farase a continuación exercicios de reforzo, ou de afondamento e ampliación, se é o caso, para aquel alumnado que o requira: elaboración de eixes cronolóxicos, de táboas da evolución humana, busca de información na web (diariodeatapuerca.net) de como se elaboraba un biface, ... En cada sesión, os primeiros minutos serán de explicación do profesor e o resto de traballo do alumno.

Traballo persoal.

O traballo do alumno pode ser persoal (os exemplos do apartado anterior) ou en grupos de traballo cooperativo, como pode ser a realización dunha presentación en libreOffice sobre os castros de Galicia. Para asegurarse de que todos os membros do equipo traballan, a información recollida deberá de aparecer no caderno de cada membro do equipo.

Avaliación.

Os instrumentos de avaliación que utilizará o profesor serán as actividades do caderno de clase, que quedarán cada día recollidas na ficha do profesor, a observación da exposición oral da presentación, as intervencións ao longo das sesións do alumnado, e unha proba escrita.

5.4- OUTRAS DECISIÓNS METODOLÓXICAS.

Cando a unidade didáctica o aconselle ou se de a posibilidade, utilizaremos espazos alternativos ao aula: a biblioteca, o museo Ferro Couselo (que se atopa no centro), a aula de informática,... mesmo espazos fora do centro.

6- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Os libros de texto só será utilizado nos cursos de 3º e 4º, xa que en 1º e 2º implantamos este curso EDIXGAL. Os libros de texto de 3º e 4º continúan a ser os da editorial Santillana.

O alumno contará ademais cun caderno de clase no que realizará todas as actividades que se manden ao longo do curso, e con follas de papel milimetrado para aquelas gráficas que o precisen (climogramas, pirámides de poboación, etc.).

A Aula Virtual vai converterse este curso nun importante recurso á hora de traballar na casa, tanto se o curso se desenvolve con normalidade como se hai confinamento ou cuarentena, tanto dun alumno individual, como dun grupo ou de todo o alumnado.

Por outra banda, hai moitas e variadas webs que dispoñen de recursos moi apropiados para a materia. Son páxinas que pertencen moitas delas a organismos e institucións oficiais (Información Xeográfica de Galicia, Agencia estatal de Meteoroloxía, Instituto Nacional de Estadística, Instituto Geográfico Nacional, Xunta de Galicia, ONU, Parlamento Europeo ...), outras privadas e de ONGs (Amnistía Internacional, Greenpeace, Médicos sin fronteras, UNICEF ...), e blogues de particulares. Por exemplo, é moi útil o blogue “biombo histórico” pola cantidade de enlaces que trae a actividades interactivas, vídeos curtos onde se explican moitos acontecementos históricos, páxinas de arte, ...

Ademais o departamento conta cunha colección de mapas murais, tanto xeográficos como históricos, aínda que tenden a ser utilizados cada vez menos ao ser substituídos polos mesmos recursos dispoñibles a través de Abalar (para 1º e 2º da ESO) e co canon e a pizarra dixital en 3º e 4º.

Unha ampla colección de DVDs con documentais sobre historia (“Memoria de España”, arte e xeografía, así como películas con contidos histórico, como “Cleopatra”, “Gladiator”, “Tiempos Modernos”, “Salvar al soldado Ryan”, ...

A prensa será outro recurso a utilizar a partir da busca de noticias relacionadas coa nosa materia, e que poden ser tanto de carácter xeográfico (referentes ao clima, cultivos, pesca, ...) como histórico (acontecementos importantes como o Brexit, a paz en Colombia, a guerra de Siria, ...). No centro recibimos todos os días o “Faro de Vigo”, pero ademais podemos contar coa prensa on line.

A biblioteca do centro dispoñe de libros e enciclopedias de historia, xeografía e arte, tanto do mundo, como de España e de Galicia. Ademais, estamos subscritos a revistas de interese xeográfico e histórico: National Geographic, Historia National Geographic e Geo.

O centro dispón dunha pequena estación meteorolóxica (con termómetro de máximas e mínimas, pluviómetro, anemómetro e barómetro), na que se recollen os datos diariamente para a elaboración de gráficas. Esta tarefa vense realizando dende fai varios anos polo noso departamento en colaboración co de Bioloxía e Xeoloxía, participando no programa “Meteoescolas”, pertencente ao Plan Proxecta.

7- CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN.

7.1- AVALIACIÓN INICIAL

Na primeira semana de clase (posiblemente ao longo de dúas sesións) farase unha proba con diferentes tipos de preguntas (de resposta pechada, de resposta aberta, relacionadas cun gráfico, cun mapa, cun texto histórico,...) coas que se pretenderá coñecer o nivel de competencias adquirido polo alumnado. A proba basearase nos estándares mínimos do curso anterior.

A través do caderno do alumno ou da súa axenda, o profesor informará ás familias dos resultados desta proba, deixando ben claro que esta proba non ten valor porcentual ningún para a nota de avaliación.

A finalidade desta proba é dobre: por unha parte o profesor obtén información do punto de partida do grupo en xeral; e por outro lado, tense constancia do alumnado que necesita algunha medida de atención á diversidade.

7.2- AVALIACIÓN CONTINUA.

7.2.1- PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS

Ao longo de cada trimestre utilizaranse os seguintes procedementos e instrumentos de avaliación:

Proba escrita. Realizarase unha proba escrita por cada unidade didáctica, entre 3 e 5 por trimestre (mirar temporalización no punto 4 desta programación). As probas terán unha puntuación entre 0 e 10, e serán de carácter obrigatorio,. A estrutura destas probas tratará de axustarse sempre que sexa posible á seguinte distribución:

Conceptos, datas e/ou personaxes: 20%

Exercicio/s práctico/s (elaboración e/ou comentario de gráficas, imaxes, textos, mapas, ...): 30%

Preguntas teóricas: 50%

Traballos individuais de clase e/ou casa. Ao longo de cada unidade, como xa se explicou no apartado da metodoloxía, iranse facendo diferentes tipos de actividades, tanto na aula como na casa. Estas actividades realizaranse no caderno de cada alumno/a, que será revisado polo profesor cada vez que haxa tarefas, e anotará no seu caderno as incidencias que sexan necesarias ter en conta (realización de toda a tarefa, dunha parte da mesma ou non realización da tarefa). Ao final do trimestre, o profesor revisará o caderno para comprobar o estado de orde e presentación en que se atopa.

Traballo cooperativo en grupo. Aínda que pensamos que este tipo de traballo é moi necesario e beneficioso, xa que por unha parte fomenta as boas relacións entre o alumnado e por outra é unha ferramenta máis de aprendizaxe para o alumnado, as circunstancias especiais de este curso xa comentadas aconsellan non realizar este tipo de tarefas.

Traballo de investigación e lecturas. En cada avaliación, o alumnado deberá facer traballos individuais de investigación ou unha lectura dun libro. Os traballos serán os seguintes:

CURSO	AVALIACIÓN	TRABALLO	DATA ENTREGA
1º ESO	1ª	Guía de viaxe (anexo II)	30/11/20
	2ª	Guía dun xacemento arqueolóxico (anexo III)	15/3/21
	3ª	Libro: Tutankamón, el faraón niño. Ana Bernal Triviño	31/5/21
2º ESO	1ª	Guía de viaxe (anexo II)	30/11/20
	2ª	Castelos e mosteiros galegos	15/3/21

	3ª	Libro: Juana de Arco, la doncella. Cristina Hernando Polo	31/5/21
3º ESO	1ª	“Guía de viaxe” (anexo II)	30/11/20
	2ª	Arte barroca en Galicia	15/3/21
	3ª	Miguel Angel, el artista divino. Ana Bernal Triviño	31/5/21
4º ESO	1ª	“Guía de viaxe” (anexo II)	30/11/20
	2ª	“Arte contemporánea”	15/3/21
	3ª	Van Gogh, el mago del color. Rafael Ortega de la Cruz	31/5/21

En todos os casos, o traballo deberá presentarse en formato powerpoint ou LibreOffice, e será exposto polo propio alumno na aula, nun tempo entre 3 e 5 minutos.

Á hora de avaliar estes traballos valorarase: a organización da información, a claridade da exposición,...

7.2.2- CRITERIOS PARA A CORRECCIÓN DE TRABALLOS E EXAMES:

O **máximo a descontar** nun traballo ou exame é de **2 puntos**

ASPECTOS A VALORAR	PENALIZACIÓN
Todos os traballos deben entregarse en folio branco e escritos con bolígrafo (nunca con lapis).	0.1
Deben respectarse as marxes esquerda e dereita	0.1
Os distintos parágrafos marcaranse ben mediante sangría na primeira liña, ben mediante un dobre espazo.	0.05
Os textos deben incluír no comezo o título ou enunciado da actividade	0.1
Ortografía, incluído o uso adecuado das maiúsculas	0.05 cada 2 erros
Puntuación e división en parágrafos.	0,1
Uso de mecanismos de substitución co fin de evitar a excesiva repetición de palabras.	0,1
Utilización de conectores variados.	0,1
Cuestións de morfosintaxe: concordancia, verbos, orde dos elementos da oración, etc.	0.05 cada 2 erros

7.2.3- CONTRIBUCIÓN DE CADA INSTRUMENTO Á NOTA DE AVALIACIÓN.

Para obter a nota da avaliación, establecemos todos estes instrumentos en tres grupos coa seguinte porcentaxe:

Proba escrita: 70%

Traballos, tanto individuais como en grupo, na aula ou na casa: 15%

Libro de lectura ou traballo de investigación: 15%

7.2.4- MECANISMOS DE RECUPERACIÓN.

Ao inicio do segundo e terceiro trimestre e ao rematar a terceira avaliación procederase a realizar unha proba escrita de recuperación da avaliación primeira, segunda e terceira, respectivamente.

Nestas probas, o alumnado só terá que examinarse de aqueles temas cuxos exames suspendera ao longo da avaliación, é dicir, que se na avaliación houbo por exemplo 4 exames e aprobou dous e suspendeu outros dous, o alumno examinarase dos dous temas suspensos.

7.3- AVALIACIÓN FINAL.

A nota da avaliación final será a media da nota das tres avaliacións.

Os alumnos que non recuperaran todas as avaliacións, terán que facer unha proba escrita de recuperación de aqueles temas que tiveran suspendidos en cada avaliación. Esta proba será na última semana lectiva de xuño de 2021 (a data será fixada en coordinación co resto do profesorado do grupo a través do titor/a).

7.4- AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA.

Ao inicio de setembro, en día e hora fixada por xefatura de estudos, realizarase a proba extraordinaria para aquel alumnado que non superara toda a materia no mes de xuño.

Neste caso, todo alumno que teña que acudir á proba extraordinaria de setembro terá que examinarse de toda a materia, independentemente do número de avaliacións que suspendera ao longo do curso.

A proba, valorada de 0 a 10, terá a mesma estrutura que as probas escritas que se fixeran ao longo do curso, e estará baseada nos estándares mínimos de toda a materia.

Para a nota desta avaliación só se terá en conta a nota do exame, sen ningunha outra consideración.

8- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

8.1- INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro				

8.2- INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Análizanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				

17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				
--	--	--	--	--

9- ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.

Elabórase un plan de actividades de recuperación e reforzo destinado aos 5 alumnos con materias de cursos anteriores sen aprobar (dous en 2º e 3º e un en 4º). Os contidos do programa de recuperación (baseados nos mínimos) entréganse aos alumnos afectados, xunto con unha serie de normas destinadas a optimizar o seu traballo. Así mesmo programáronse traballos e actividades de reforzo para realizar o alumno fóra do tempo lectivo.

O traballo de cada trimestre organízase da seguinte maneira:

O profesor subirá á aula virtual do centro unha serie de actividades (tarefas) con data límite de entrega. O alumnado irá realizando ditas tarefas e entregándoas a través da aula virtual.

Para aprobar é necesario ter entregadas as actividades dentro de prazo e correctamente realizadas.

Se algún alumno non aproba, na segunda quincena de maio, en data consensuada coa xefatura de estudos, realizará un exame coa materia do curso. Se aínda así non aproba, en setembro hai outra oportunidade coa mesma materia.

Tanto a proba de maio como a de setembro, con puntuacións de 0 a 10, terán a mesma estrutura que se comentou para as probas escritas, e estarán baseadas nos estándares mínimos.

O profesor responsable de levar a cabo o seguimento deste alumnado será o xefe do departamento.

10- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

10.1- MEDIDAS ORDINARIAS.

Como xa se comentou ao falar da avaliación inicial, aquel alumnado ao que se lle detecte algún tipo de dificultade será obxecto dunha atención máis personalizada, coa toma de medidas educativas como:

- Implicalo promovendo a súa participación con preguntas sinxelas.
- Incluír actividades nas que poida ter éxito, segmentando en fases as máis difíciles e negociando un tempo para rematar cada unha.
- Exames escritos con preguntas curtas, cerradas, claras e con vocabulario sinxelo.
- Utilizar reforzos positivos para motivar
- En actividades individuais, sentado cerca da mesa do profesor.
- Adaptar o material de traballo cando se trate de textos, gráficos, etc. para que non lle resulte incomprendible.
- E outras ...

Neste sentido hai que lembrar que contamos con alumnado que necesita que adoptemos medidas individuais por diferentes motivos: deficiencia visual, incapacidade física e TDAH

10.3- MEDIDAS EXTRAORDINARIAS.

Hai varios alumnos en 1º ESO que veñen coa materia de ciencias sociais de 6º de EP suspensa, polo que haberá que estar atento ás súas evolucións por se fixera falta algún tipo de medida.

11- TEMAS TRANSVERSAIS.

Deberase ter en conta o traballo de todos os elementos transversais do currículo cando cumpra. Neste sentido, merecen unha mención especial a educación cívica, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, e o traballo con tecnoloxías da información e da comunicación. A materia de Xeografía e Historia é un vehículo adecuado para animar ao emprendemento. Ademais, o desenvolvemento sustentable e o medio, os riscos de explotación e o abuso e maltrato son ineludibles .

Nas táboas do punto 4 desta programación aparece a relación dos elementos transversais cos estándares.

Ademais, como ven sendo habitual no centro nos últimos anos, hai un eixo vertebrador para todos os departamentos e todas as etapas educativas para ter en conta á hora de planificar as actividades extraescolares ou outras tarefas. Este curso ese tema transversal común é “A arte na escola”. É un tema moi relacionado coa nosa materia, e polo tanto trataremos de darlle contido dende o departamento.

12- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

ACTIVIDADE, SAÍDA	DATA PREVISTA	DESTINO	CURSO
Visita a Castrolandín	Todo o curso	Cuntis	1º e 2º ESO
Visita ao Arquivo Municipal de Cuntis e/ou outros arquivos con contidos de fontes históricas.	2º-3º trimestre	Cuntis	ESO
Visita a exposicións e/ou outra actividade organizadas polas institucións no municipio)	Todo o curso	Cuntis	ESO
Charlas sobre temas de actualidade: o pobo saharai, a crise do covid19, ...	Todo o curso	Cuntis	ESO

13- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓN DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

A autoavaliación é unha das estratexias máis útiles para mellorar a calidade do proceso de ensino aprendizaxe. O noso cometido é o de presentar unha programación que sexa eficaz para a práctica pedagóxica, un instrumento que dea resposta e desenvolva as finalidades educativas marcadas para un curso, polo que nos esiximos a previsión de mecanismos de reformulación no caso de que o avance do noso alumnado non xustifique unha avaliación positiva na consecución dos obxectivos.

A programación será avaliada mediante diferentes mecanismos:

- Enquisas ao alumnado.
- Reflexión do propio profesorado do departamento tras analizar os resultados académicos obtidos polos rapazada.

Os principais aspectos que se deberán valorar serán:

- A contribución da programación ao logro das competencias básicas.
- A adecuación dos obxectivos e do nivel esixido a cada curso académico.
- A distribución de contidos nas distintas avaliacións e os tempos dedicados a cada competencia comunicativa.
- A adecuación da metodoloxía e materiais didácticos.
- A contribución das actividades complementarias e extraescolares á consecución dos obxectivos.

A periodicidade coa que se revisará a programación será ao final de cada avaliación coa finalidade de poder corrixir e/ou modificar erros, temporalización, mecanismos, metodoloxía ou outros aspectos, de maneira que non se repitan nos meses seguinte. Esta revisión levarase a cabo nas reunións de departamento e tras analizar os resultados e o proceso, poderanse engadir ou eliminar contidos con respecto á programación inicial.

Ademais, e se é o caso, adoptaranse diferentes medidas que serán recollidas nas actas do departamento.

Para que todo este proceso de avaliación será factible e viable, establecemos unha serie de indicadores que serán completados ao final de cada trimestre entre todo o profesorado do departamento.

13.1- INDICADORES PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				

14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

ANEXO I- A OBSERVACIÓN COMO INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN: EXEMPLOS.

PRIMEIRO DA ESO

UNIDADE 1

Estándares de aprendizaxe	Procedementos e instrumentos
Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta.	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo de clase

Con axuda dun globo terráqueo e unha lanterna, o alumnado explicará como segundo a posición na que se atope a Terra, as radiacións solares inciden de diferente maneira, con distinto grao angular, sobre as zonas ecuatoriais, temperadas e polares. É importante que ao mover o globo arredor do foco de luz, non se xire tamén o eixe terrestre. Isto axuda ao alumnado a comprender a existencia de diferentes zonas climáticas no planeta

UNIDADES 2, 3, 4 e 5

Estándares de aprendizaxe	Procedementos e instrumentos
Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador

O alumnado disporá dunha listaxe das web dos medios de comunicación autonómicos e nacionais, e terá que facer unha procura de noticias relacionadas co aspecto concreto que o profesor indicara (por exemplo, a contaminación nos ríos galegos). Cada alumno/a abrirá un cartafol no que irá gardando as capturas de pantalla destas noticias cun breve comentario sobre a mesma.

UNIDADES 6, 7, 8, 9, 10

Estándares de aprendizaxe	Procedementos e instrumentos
Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas

Tanto nos traballos e tarefas escritas como nas intervencións orais que se realizan ao longo destas unidades, o alumnado debe empregar (coñecendo o seu significado) termos propios do período que estamos a traballar, como por exemplo gravado rupestre, menhir, hieratismo, período arcaico, romanización, ...

UNIDADES 8

Estándares de aprendizaxe	Procedementos e instrumentos
Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Análise de textos

Partimos da lectura de fragmentos destes dous textos, en concreto aqueles que narran a batalla con Darío:

Plutarco: Vidas paralelas, Alejandro:

http://www.imperivm.org/cont/textos/txt/plutarco_vidas-paralelas-tv-alejandro.html

National Geographic: Alejandro Magno y la conquista del nuevo mundo

http://www.nationalgeographic.com.es/historia/grandes-reportajes/alejandro-magno-y-la-conquista-del-nuevo-mundo_7634

Trátase de comparar non o estilo, senón o grao de verosimilitude do relatado. O alumnado aprende a utilizar as fontes históricas con rigor crítico

Estándares de aprendizaxe	Procedementos e instrumentos
Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Análise de textos

Lectura de fragmentos de la obra de Heródoto, Os nove libros da Historia, en concreto do volume VI, para coñecer aspectos da organización da polis.

https://es.wikisource.org/wiki/Los_nueve_libros_de_la_Historia:_Libro_VI

TERCEIRO DA ESO

UNIDADE 3

Estándares de aprendizaxe	Procedementos e instrumentos
Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes de satélite	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: análise de mapas

Ao longo do curso traballarase con diferentes tipos de mapas que o alumnado ten que identificar ao inicio da tarefa (físicos, políticos, económicos, ...), con diferentes tipos de proxeccións (Mercator, Peters, acimutal, cónica), e de presentación (coropletas, isoliñas, figuras, ...)

UNIDADE 8, 9, 10, 11

Estándares de aprendizaxe	Procedementos e instrumentos
Utiliza o vocabulario histórico e artístico con precisión, inxeríndoo no contexto	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas

Tanto nos traballos e tarefas escritas como nas intervencións orais que se realizan ao longo destas unidades, o alumnado debe empregar (coñecendo o seu significado) termos propios do período que estamos a traballar, como por exemplo renacemento, humanismo, barroco, guerras de relixión, valido,...

ANEXO II- TRABALLO “GUÍA DE VIAXE”

“GUÍA DE VIAXE”

Presentación en power-point. Data: 30 de novembro de 2018.

Avaliarase a orde e claridade da presentación. É importante que en cada diapositiva non apareza moito texto, con letra clara e grande, e a ser posible acompañado de imaxes (fotografías, mapas, gráficos,...), por exemplo, na primeira, onde debe aparecer o título e o autor do traballo, pode ir sobre fondo da bandeira do país. Pódense engadir vídeos curtos ou audios como mostra do idioma, ou algunha canción tradicional,...

MOI IMPORTANTE: NA ÚLTIMA DIAPOSITIVA DEBE APARECER A BIBLIOGRAFÍA UTILIZADA, OU AS PÁXINAS WEB DAS QUE SACAMOS A INFORMACIÓN.

GUÍA DE VIAXE: (nome do país)

DATOS BÁSICOS:

- Superficie (km²):
- Límites (xeográficos e/ou políticos)
- Poboación (nº de habitantes e ano do dato)
- Idiomas:

XEOGRAFÍA FÍSICA:

- Localización (dentro do continente)
- Relevo (características xerais e principais unidades)
- Clima
- Ríos máis importantes (lonxitude)
- Paisaxes:

DEMOGRAFÍA:

- Poboación
- Taxa de natalidade
- Taxa de mortalidade
- Esperanza de vida
- % de poboación xoven-adulta-anciá (pirámide de poboación)
- Cidades máis populosas

ECONOMÍA:

- Importancia dos sectores primario, secundario e terciario (% de traballadores en cada sector)
- Principal fonte de ingresos do país
- Situación xeral: riqueza-pobreza.

APUNTES HISTÓRICOS

- Moi esquemático, algúns acontecementos importantes na historia do país (do pasado e/ou da actualidade)

RUTA POLO PAÍS:

- Seleccionar aquelas cidades e/ou zonas naturais que tería que coñecer un turista, explicando as súas características máis destacadas
- Pódese engadir outros datos curiosos (comidas típicas, festas tradicionais, etc)

ANEXO III – GUÍA DUN XACEMENTO.

GUÍA DUN XACEMENTO ARQUEOLÓXICO

Data de entrega: 3 de marzo de 2019

Trátase de elaborar un power point. Avaliarase a orde e claridade da presentación. É importante que en cada diapositiva non apareza moito texto, con letra clara e grande, e a ser posible acompañado de imaxes (fotografías, mapas,...)

ÍNDICE:

1- GUÍA DO XACEMENTO DE

2- LOCALIZACIÓN XEOGRÁFICA DO XACEMENTO (importante engadir un mapa)

3- O XACEMENTO:

- De que cultura/etapa é?
- Localización xeográfica de dita cultura.
- Cronoloxía do xacemento.
- Restos conservados mais importantes.
- Contexto histórico.

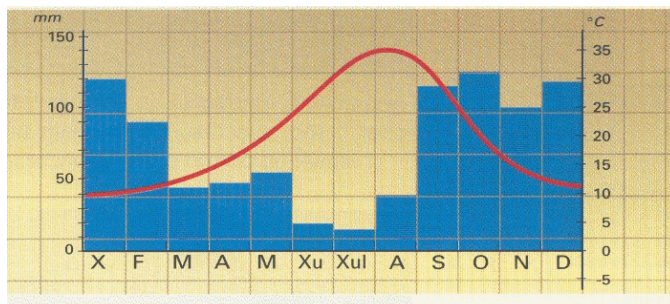
4- BIBLIOGRAFÍA.

ANEXO IV- MODELO DE PROBA DE AVALIACIÓN INICIAL PARA 3º ESO

1- Completa esta táboa: (2 puntos)

	Océanos que o bañan	Pico máis alto e cordilleira onde se atopa	Ríos principais
Asia			
América do Norte			
América do Sur			
África			
Oceanía			
Europa			

2- Observa o climograma e responde ás cuestións:(2 puntos)

1. Que representa o eixe vertical esquerdo? En que unidades se mide?
2. Que representa o eixe vertical dereito? En que unidades se mide?
3. Que representa o eixe horizontal?
4. Que representa a altura das barras?
5. Que representa a liña curva?
6. Indique o mes máis chuvioso do ano.

7. Indique o mes máis seco do ano.
8. Indique o mes máis frío do ano.
9. Indique o mes máis cálido do ano.
10. Calcule a diferenza de temperatura entre o mes máis cálido e o mes máis frío.

Como se denomina a diferenza entre a temperatura máis alta e a máis baixa dun cli

3- Cos seguintes datos, debes de ser quen de atopar, aplicando as correspondentes fórmulas, as taxas de natalidade, mortalidade e crecemento vexetativo desta poboación. Comenta os resultados indicando se se trata de valores altos, medios ou baixos e, xa que logo, situará a poboación correspondente na fase demográfica axeitada.

Poboación total: 7,9 millóns de habitantes.

Nados nun ano: 338.000.

Mortos nun ano: 156.000.

Ademais, e tendo en conta que o número de inmigrantes que recibiu a poboación é de 500 persoas e que xera unha poboación emigrante de 2.500 persoas ao ano, deberá atopar o saldo migratorio e, deseguido, calcular o crecemento real da poboación. (2 puntos)

4- Le o seguinte texto e responde as preguntas: (4 puntos)

<<Tempos, en verdade, difíciles. Tempos para escribir sobre cidades e xardíns perdidos para sempre. Todos os cronistas musulmáns así o sinalan. As terras do islam eran, cando chegou Abd Allah ao trono [rei da taifa de Granada], un campo aberto para as tropas e embaixadores de Alfonso VI, que entón vivía a atracción da Al-Andalus. O rei de Castela e León xa non só ofrecía a súa protección: impoñíaa. Quería prata, sempre prata, parias e máis parias, tributos cos que pagar os seus exércitos e manter a súa preeminencia sobre a Igrexa e os nobres. Tributos que arruinaban aos emires da Al-Andalus e aos seus pobos. Ai daquel que non pagase! Que se preparase para ver as súas terras devastadas e perdidas, pois o gran rei cristián tiña palabra, protexía aos seus clientes a fío de espada, contra cristiáns ou musulmáns, e do mesmo xeito, a fío de espada, apresurábase a meter en razón ao incauto que se atrevese a desafiarlle. [...]>>

1- Sitúa o texto no espazo e o tempo:

- De que época trata?
- A que territorio fai referencia?

2- Conceptos e personaxes:

- Que era un reino de taifa?
- Quen foi Alfonso VI?
- Que eran as parias?

3- Comprensión do texto:

- Por que fala de “cidades e xardíns perdidos para sempre”?
- Que significa “manter a súa preeminencia sobre a Igrexa e os nobres”?

4- Análise do texto:

- A que “bando” pertence o narrador? Por que o sabes?

- Con que palabra se coñece o avance cristiá sobre Al Andalus?
- Como aparece reflectido Alfonso VI?

ANEXO V- INCIDENCIA DA PANDEMIA NO DESENVOLVEMENTO DO CURSO.

As circunstancias especiais deste curso obrígnanos a precisar e matizar algunhas cuestións que poden ser moi importantes no desenvolvemento do curso. Estas cuestións son as seguintes:

1- Unidades didácticas e temporalización:

Debido a que o curso pasado quedaron unidades didácticas sen poder ser vistas a causa do confinamento implantado a partir do 14 de marzo, este curso vémonos obrigados a impartir ditos contidos. Así, en 2º, 3º e 4º hai que comezar con o non visto o ano pasado en 1º, 2º e 3º. Para o caso de 1º deste curso, no que habería que dar o non visto o ano pasado en 6º de EP, decidimos non facelo tendo en conta que todos eses contidos serán impartidos con maior profundidade ao longo da etapa da ESO.

2- Incidencia da aplicación do protocolo COVID19 na derradeira hora de cada día:

Unha das normas establecidas nas “Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021” establece a necesidade de realizar de forma gradual a incorporación e saída do alumnado do centro. Para atender tal recomendación, no noso centro estableceuse que o alumnado transportado chega e sae do centro 15 minutos antes da hora oficial de entrada e saída. Por este motivo, as clases que son a última hora da mañá dispoñen de 15 minutos menos, o que vai repercutir no cumprimento da temporalización.

3- Metodoloxía:

No punto 5 desta programación explicamos a metodoloxía a seguir. Temos que precisar que se as circunstancias o aconsellan, habería que recorrer ao ensino semipresencial ou non presencial.

En dito caso contaríamos con dúas ferramentas principais: a aula virtual do centro (e-dixgal nos casos de 1º e 2º) e a plataforma Cisco Webex ou outra similar.

A aula virtual o e-dixgal serían utilizadas para subir os contidos teóricos e as tarefas, avaliábelas sempre, mentres que Webex sería utilizado para ter un contacto máis directo co alumnado, explicar a teoría e resolver dúbidas sobre as tarefas. De todas maneiras, hai que contar con que non todo o alumnado dispón de cámara para poder unirse ás vídeo conferencias, polo que a ferramenta principal sería aula virtual e e-dixgal.

4- Avaliación:

No caso de atoparnos nunha situación de ensino non presencial, e dado que poderíamos contar coas ferramentas antes sinaladas, manteríamos o sistema de avaliación explicado no punto 7 desta programación en canto a criterios de cualificación, se ben hai que precisar que:

1- Os exames serían feitos por vídeo conferencia sempre e cando todo o alumnado dispuxese da posibilidade de conectarse. En caso contrario, os exames serían subidos a aula virtual cun tempo máximo de realización.

2- Os estándares a examinar serían os mínimos esixibles establecidos nesta programación:

Nos casos de 2º, 3º e 4º os estándares mínimos esixibles son os que aparecen no punto 4 desta programación na columna “grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%”.

No caso de 1º de ESO, os estándares mínimos esixibles son os seguintes:

Estándares de aprendizaxe e competencias imprescindibles

Criterio de avaliación	Adaptación dos Estándares de aprendizaxe (mínimos esixibles)
1º ESO Ciencias Sociais, Xeografía e Historia	
B1.1. Coñecer o Sistema Solar e establecer as relacións entre os movementos da terra e a existencia das estacións e do día e da noite, e comprender a súa importancia na distribución dos climas e da Biota.	- Coñece o sistema solar e os movementos terráqueos. - Analiza e identificar un mapa. Localiza lugares ou espazos nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas e obter información sobre o espazo representado a partir da lenda e da simboloxía.
B1.2. Identificar e distinguir os sistemas de representación cartográfica, en soporte analóxico e dixital, e as súas escalas	- Elabora ou reproduce mapas sinxelos iniciándose no emprego de recursos informáticos.
B1.3. Analizar e identificar o mapa, e coñecer as imaxes de satélite e os seus usos principais.	- O alumnado debe ser capaz de identificar as liñas básicas da orientación xeográfica e situar lugares no mapa mediante a lonxitude e a latitude, así como se saben descodificar información simbólica, e interpretala para describir o contido da información expresada nun mapa.
B1.4. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	- Localiza nun mapa os elementos básicos que configuran o medio físico mundial, de España e de Galicia, caracterizando os trazos que predominan nun espazo concreto.
B1.5. Localizar no mapamundi físico as principais unidades do relevo mundiais, os grandes ríos e as grandes zonas climáticas, e identificar as súas características.	- Coñece o mapa físico do mundo nos seus trazos básicos e en particular de Galicia e España
B1.6. Ter unha visión global do medio físico europeo e mundial, e das súas características xerais.	- Compara os trazos físicos máis destacados (relevo, clima, augas e elementos bioxeográficos) que configuran os grandes medios naturais do planeta, con especial referencia a Galicia, localizándoos no espazo representado e analizando exemplos das paisaxes que resultan da actividade humana.
B1.7. Ser capaz de describir as peculiaridades do medio físico europeo.	- Interpreta a paisaxe e medio natural do seu contorno e os Conxuntos Bioclimáticos, identificando os seus trazos característicos e relacionando elementos físicos, recursos e formas de asentamento rurais ou urbanos.
B1.8. Situar no mapa de Europa as unidades e os elementos principais do relevo continental.	- Transfire os coñecementos adquiridos de cara á análise e interpretación dun espazo concreto e próximo, e comprende as interaccións que nel se producen, como a especificidade da paisaxe rural galega, as formas tradicionais de construción e
B1.9. Coñecer, comparar e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico europeo.	
B1.10. Coñecer os principais espazos naturais do noso continente.	
B1.11. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente e as súas consecuencias.	
B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.	
B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre	

interpretacións de fontes diversas.	asentamento ou as áreas urbanas.
B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.	- Utiliza as convencións e unidades cronolóxicas e as nocións de evolución e cambio, aplicándoas a feitos e procesos referidos á prehistoria e historia antiga do mundo, da Península Ibérica e de Galicia. Emprega referencias temporais.
B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).	- Realiza unha lectura comprensiva de fontes de información e comunicar a información obtida de forma correcta por escrito.
B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.	- Le de forma comprensiva diferentes fontes de información tanto arqueolóxicas como escritas, obtendo as ideas principais que conteñen e relacionándoas con outras para formar esquemas explicativos, sendo capaz de comunicalas utilizando correctamente a expresión escrita.
B3.6. Entender o proceso de hominización.	- Identifica e expón os cambios que supuxo a revolución neolítica na evolución da humanidade e valora a súa importancia e as súas consecuencias ao comparalos cos elementos que conformaron as sociedades cazadoras e recolectoras.
B3.7. Datar a Prehistoria e a Idade Antiga, e distinguir a escala temporal de etapas como estas.	- Identifica os elementos básicos que conformaron as principais sociedades depredadoras e os cambios que acompañaron a revolución neolítica, constatando as consecuencias que esta ten na evolución da humanidade partindo das Civilizacións Mesopotámicas.
B3.8. Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e os acontecementos históricos máis salientables da Prehistoria e da Idade Antiga, para adquirir unha perspectiva global da súa evolución.	
B3.9. Coñecer as características da vida humana correspondentes aos dous períodos en que se divide a Prehistoria: Paleolítico e Neolítico.	
B3.10. Identificar os primeiros ritos relixiosos.	
B3.11. Coñecer algunhas características da vida humana neste período, así como o establecemento e a difusión de diferentes culturas urbanas, despois do neolítico.	